

LİMİTED ŞİRKETLERDE PAYIN MİRAS YOLUYLA GEÇİŞİNİN MİRAS HUKUKU VE ŞİRKETLER HUKUKU AÇISINDAN SONUÇLARI

*Consequences of Inheritance of Shares in Limited Liability Companies
in Terms of Inheritance Law and Company Law*

Aytekin ÇELİK*

Özet

Ortağın ölümü miras hukukunun dışında şirketler hukuku açısından da önem taşır. Miras hukuku hükümleri çerçevesinde ölen ortağın payları, mirasa dahil olan diğer unsurlar gibi kendiliğinden mirasçılara geçer. Ancak ölen ortağın payının kendiliğinden mirasçılara geçişinin ortaya çıkartabileceği bazı olumsuz sonuçlardan dolayı şirketler hukukunda ortağın ölümü, her şirket türü açısından özel olarak düzenleme konusu yapılmıştır.

Şahıs şirketlerinde ortağın ölümü halinde payın kendiliğinden mirasçılara geçişi kabul edilmemiş, ortağın ölümü şirketi kendiliğinden sona erdiren sebepler içerisinde düzenlenmiştir. Sermaye şirketlerinde ise aksine payın ortağın ölümüyle birlikte kendiliğinden mirasçılara geçişi kural olarak kabul edilmiş ancak miras hukuku hükümlerinden farklı olarak şirkete alım hakkını kullanarak mirasçılara onaylamayı reddetme imkânı tanınmıştır. Ancak sermaye şirketlerinde miras hukuku ve şirketler hukuku hükümleri çerçevesinde karma bir çözüm yolunun tercih edilmesi mirasçıların onaylanıp onaylanmayacaklarının belirli olacağı ana kadar özel düzenlemelerin yapılması zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Özellikle payların mirasçılara kendiliğinden geçişinin miras ortaklığına ilişkin hükümler çerçevesinde gerçekleşip gerçekleşmeyeceği, mirasçıların kullanabilecekleri hakların kapsamı, onaylamanın reddi konusunda hangi organın yetkili olduğu konusunda anonim ve limited şirketler açısından farklı düzenlemelere yer verilmiştir.

Dolayısıyla limited şirketlerde payın miras yoluyla geçişi hem miras hukuku hükümlerinden hem de anonim şirketlere ilişkin düzenlemelerden farklı şekilde gerçekleşmektedir. Ayrıca limited şirketler açısından mirasçıların şirketin alım hakkının kullanılmasına ilişkin genel kurul kararında oy kullanıp kullanamayacakları, birden fazla mirasçının bulunduğu durumlarda alım hakkının mirasçılardan bir kısmına ilişkin olarak kullanılıp kullanılamayacağı ve mirasçıların mirası reddetmeleri halinde bu hususun şirketler hukuku açısından sonuçları üzerinde de durulması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Limited şirket, miras, alım hakkı, bozucu şart, oydan yoksunluk

➤ Bu makale Etik Kurul iznine tabi değildir/This article is not subject to Ethics Committee permission.

➤ Makale Geliş Tarihi/Article Received Date: 24.04.2024

➤ Yayın Kurulu Kabul Tarihi/Editorial Board Acceptance Date: 02.07.2024

* Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, aytekin.celik@karatay.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-4943-8156>.

Abstract

In addition to inheritance law, the death of a shareholder is also important in terms of corporate law. Within the framework of the provisions of inheritance law, the shares of the deceased shareholder automatically pass to the heirs like the other elements included in the inheritance. However, due to some negative consequences that may arise from the automatic transfer of the deceased shareholder's share to the heirs, the death of the shareholder in company law is regulated specifically for each type of company.

In private companies, the automatic transfer of the share to the heirs upon the death of the shareholder is not accepted, and the death of the shareholder is regulated within the reasons that automatically terminate the company. In capital companies, on the contrary, the automatic transfer of the shares to the heirs upon the death of the shareholder is accepted as a rule, but unlike the provisions of the inheritance law, the company is given the opportunity to refuse to approve the heirs by exercising the right of purchase. However, the preference for a mixed solution in capital companies within the framework of the provisions of inheritance law and corporate law has led to the necessity of making special arrangements until the moment when it is determined whether the heirs will be approved or not. However, there are different regulations for joint stock companies and limited liability companies, especially on whether the automatic transfer of the shares to the heirs will take place within the framework of the provisions regarding the inheritance partnership, the scope of the rights that the heirs can use, and which body is authorized to refuse the approval.

Therefore, the inheritance of shares in limited liability companies is different from both the provisions of inheritance law and the regulations regarding joint stock companies. In addition, in terms of limited liability companies, it is necessary to focus on whether the heirs can vote in the general assembly decision regarding the purchase decision of the company, whether the right of purchase can be exercised against some of the heirs in cases where there is more than one heir, and the consequences of this issue in terms of corporate law in case the heirs reject the inheritance.

Key Words: Limited company, inheritance, right to purchase, breaking clause, lack of vote

GİRİŞ

Ortağın ölümü, miras hukukunu ilgilendirdiği gibi şirketler hukukunu da yakından ilgilendirir. Ortağın ölümü, her şirket türünde aynı şekilde etki doğurmaz. Ortağın ölümünün şirket üzerindeki etkisi şirketin şahıs veya sermaye şirketi niteliğinde olmasına göre farklılık gösterir.

Ortağın ölümü halinde geride kalan ortaklar ile mirasçılar arasındaki ilişki üç şekilde sona erdirilebilir. Bu konuda en olağan çözüm yolu ölen ortağın payının miras hukuku hükümleri çerçevesinde mirasçılara geçmesidir. Söz konusu çözüm yolu, miras hukukuna uygun olmakla beraber bütün şirketler açısından sorunsuz bir şekilde uygulanma imkanına sahip değildir. Özellikle kişisel unsurların ön planda olduğu şirketlerde söz konusu yöntemin kabul edilmesi şirketler hukuku açısından önemli sorunların ortaya çıkmasına sebep olabilecektir. Bu konuda kullanılacak diğer bir çözüm yolu da ölen ortağın payının değerinin mirasçılara ödenmesidir. Söz konusu çözüm yolu miras hukuku ilkelerine uygun olmadığı gibi şirkete söz konusu payların değerini ödeme yükümlülüğünün getirilmesi şirketin finansal durumunu da olumsuz bir yönde etkileyebilecektir. Ortağın ölümü halinde uygulanabilecek diğer bir çözüm yolu da ortağın ölümünün şirketi kendiliğinden sona erdirmesidir. Bu durumda mirasçılarının miras hakkı, ortağa düşen tasfiye payı üzerinde devam edecektir. Söz konusu çözüm yolunun da özellikle kişisel unsurların ikinci planda yer

aldığı sermaye şirketlerinde uygulanması ciddi sorunların ortaya çıkmasına sebep olabilecektir. Dolayısıyla ortağın ölümünün şirketler hukuku açısından ortaya çıkartılabileceği sorunların her şirket açısından geçerli olabilecek tek bir çözüm yolu bulunmamaktadır. Bu sebeple ortağın ölümü konusu her şirket türü açısından farklı şekilde düzenlenmiştir. Adi, kollektif ve komandit şirketlerde (komandite) ortağın ölümü, kural olarak şirketi sona erdirir. Ancak şirket sözleşmesine hüküm konarak şirketin mirasçılarla devam etmesine imkân tanınabilir (TBK¹ m. 639/2, TTK² m. 253, 328). Bu durumda da şirketin mirasçılarla devam edip etmeyeceği mirasçılarının tavrına göre belirlenir. Buna karşılık anonim ve limited şirketlerde ortağın ölümünün şirketi kendiliğinden sona erdirmesi mümkün değildir. Özellikle anonim şirketler açısından söz konusu çözüm yolunun tercih edilmesi oldukça önemli sorunlara sebep olabilecektir. Bu yüzden söz konusu şirketlerde şahıs şirketlerinden farklı olarak ortağın ölümüyle birlikte ortağa ait payların kendiliğinden mirasçılara geçeceği kabul edilmiştir. Ancak bu düzenlemenin şirket ve geride kalan ortaklar açısından bazı sorunlara sebep olabileceğini öngören kanun koyucu şirkete, miras yoluyla geçen payları ilişkin alım hakkı tanımıştır. Bu şekilde şirketin mirasçılarının ortaklık sıfatını geçmişe etkili bir şekilde ortadan kaldırabilmesi mümkündür. Dolayısıyla bu durumda şirkete biraz evvel bahsettiğimiz iki çözüm yolundan birisini tercih etme imkânı tanınmıştır. Şirket, payın kendiliğinden mirasçılara geçişi ile payın gerçek değerini ödeme konusunda bir tercih yapabilecektir.

Anonim ve limited şirketlerde şahıs şirketlerinden farklı olarak ortağın ölümünden sonra payların akıbeti konusunda karma bir yöntemin tercih edilmesi, bu sürecin hem miras hukuku hem de şirketler hukuku hükümlerini dikkate alarak özel olarak düzenlenmesi zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Hem anonim hem de limited şirketlerde karma bir çözüm yolu benimsenmiş olmasına rağmen özellikle ölen ortağın payının mirasçılara geçişinin miras ortaklığı hükümleri çerçevesinde gerçekleşip gerçekleşmeyeceği, mirasçılar tarafından kullanılacak hakların kapsamı, onaylamanın reddi kararının hangi organ tarafından alınacağı konularında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Dolayısıyla limited şirketlerde payın miras yoluyla geçişi hem miras hukuku hükümlerinden hem de anonim şirketlere ilişkin düzenlemelerden farklı şekilde gerçekleşmektedir.

Bu çalışmada limited şirketlere ilişkin farklılıkların dışında mirasçılarının genel kurulun onayın reddine ilişkin kararının alınmasında oy kullanıp kullanamayacakları, birden fazla mirasçının bulunduğu durumlarda mirasçılarının bazılarının ilişkin olarak onayın reddi kararı alınıp alınmayacağı ve mirasçılarının mirası reddetmeleri halinde bu hususun şirketler hukuku açısından sonuçları üzerinde durulacaktır.

Limited şirketler, sermaye şirketleri içerisinde yer almalarına rağmen şahıs şirketlerine özgü pek çok özelliği de bünyelerinde barındırmaktadır. Limited şir-

¹ Türk Borçlar Kanunu, Kanun Numarası: 6098, Kabul Tarihi: 11.01.2011, RG 04.02.2011/27836.

² Türk Ticaret Kanunu, Kanun Numarası: 6102, Kabul Tarihi: 13.01.2011, RG 14.02.2011/27846.

ketlerde kişisel unsurlara daha fazla yer verilmesi, söz konusu şirketlerde bazı hususların anonim şirketlerden farklı şekilde düzenlenmesi sonucunu doğurmuştur. Söz konusu farklılıklardan birisi de payın devri ve payın kanun gereği iktisabında karşımıza çıkmaktadır.

Limited şirketlerde payın devri, anonim şirketlerden farklı olarak hem nitelikli bir yazılı şekle hem de genel kurul onayına bağlanmıştır. Anonim şirketlerde ise payın devri konusunda özel bir şekil öngörülmediği gibi bu konuda genel kurul onayı da aranmamıştır. Her iki şirket arasındaki bu konudaki diğer bir farklılık da limited şirketlerde anonim şirketlerin aksine payın devrinin yasaklanabilmesidir (TTK m. 595/4).

Anonim ve limited şirketler arasındaki payın iradi olarak devri konusundaki farklılıklar payın miras, cebri icra ve eşler arasındaki mal rejimi hükümleri çerçevesinde kanun gereği iktisap edildiği durumlarda da karşımıza çıkmaktadır. Aslında her iki şirkette de payın kanun gereği iktisap edildiği durumlarda iradi devirden farklı düzenlemelere yer verilmiştir. Zira söz konusu durumda payın iradi olarak devrindeki şartların aranması bazı olumsuz sonuçların ortaya çıkmasına sebep olabilecektir³. Payın kanun gereği iktisap edildiği durumlarda şirketler hukuku hükümlerinin dışında miras, aile ve icra hukuku hükümlerinin de dikkate alınması gerekmektedir. Bu sebeple kanun koyucu payın iradi olarak devredildiği durumlarla (TTK m. 595) kanun gereği iktisap edildiği durumları (TTK m. 596) farklı şekilde düzenlemiştir. Bu şekilde payın geçişi konusunda şirketler hukukuna ilişkin düzenlemeler ile miras, icra ve aile hukukuna ilişkin hükümler uyumlu hale getirilmeye çalışılmıştır⁴. TTK m. 596'da payın sadece miras⁵, cebri icra ve eşler arasındaki mal rejimi

³ Payın kanun gereğince iktisap edildiği durumlarda payın devrinden farklı kuralların uygulanması gerektiği hususunda bkz. Oruç Hami Şener, Limited Ortaklıklar Hukuku (Seçkin 2017) 338; Oruç Hami Şener, Ortaklıklar Hukuku (5. Baskı, Seçkin 2022) 703.

⁴ Bu konuda özel düzenlemelerin yapılmasının temel sebebinin ortaklık haklarının ve borçlarının sahipsiz kalmasına engel olunmak istenmesi olduğu hususunda bkz. Şener, Limited (n 3) 338; Abuzer Kendigelen ve İsmail Kirca, Şirketler Hukuku, C. III (On İki Levha 2022) 186; Şener, Ortaklıklar (n 3) 704; Tamer Bozkurt, 'Limited Şirkette Esas Sermaye Payının Devri, Devir Sınırlamaları ve Özellikle Yasal İntikallerde Ortaya Çıkabilecek Bazı Sorunlar' in Emek Toraman Çolgar ve Abdurrahman Kayıklık (eds), Ticaret Hukukunda Genç Yaklaşımlar (On İki Levha 2021) 363, 395; H. Ali Dural, 'Limited Şirket Esas Sermaye Payının Miras, Eşler Arası Mal Rejimi ve İcra Yoluyla Edinilmesine İlişkin TTK m. 596 Düzenlemesi Üzerine Düşünceler ve Eleştiriler' (2018) 6 (1) KHÜHFD 111, 115; Sinan H. Yüksel, 'Borsaya Kote Edilmemiş Bağlı Nama Yazılı Payların Devrinde Şirketin Alım Önerisinde Bulunarak Onay İstemini Reddetme Hakkı (Kaçış Klozu)' (2013) 2 GÜHFD 159, 181. Bu konuda yapılan özel düzenlemelerle payın geçişi konusunda şirketler hukuku hükümleri yerine miras hukuku hükümlerine üstünlük tanınmıştır. Miras hukuku hükümleri çerçevesinde mirasın kendiliğinden geçişinin kabul edilmesinin amacı, terekeye dahil olan hakların sahipsiz kalmasının engellenmesidir. Mirasçıların mirası reddetmeleri halinde de miras sahipsiz kalmaz. Bu ihtimalde de reddedilen miras, kendiliğinden diğer mirasçılara geçer. Bkz. Rona Serozan/Baki İlkay Engin, Miras Hukuku (8. Baskı, Seçkin 2022) 68, 483.

⁵ Alman hukukunda miras kavramının dar yorumlanması gerektiği, vasiyet alacaklısı, miras sözleşmesi, mirasın taksiminde pay iktisap edenlerin bu kapsamda değerlendirilmediği, buna karşılık İsviçre hukukunda söz konusu kişilerin de miras kavramı içerisinde değerlendirildiği hususunda

hükümleri çerçevesinde geçişi düzenleme konusu yapılmış, ticaret şirketlerinin birleşmesi, rehnedilen payların paraya çevrilmesi gibi payın kanun gereği iktisap edildiği diğer durumlardan söz edilmemiştir. Ancak payın kanun gereği geçtiği söz konusu durumların da TTK m. 596 kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir⁶.

I. MİRASÇILARIN ORTAKLIK SIFATINI KAZANMASI

A. Genel Olarak

Limited şirketlerde payın tarafların iradesiyle devre konu olduğu durumlarda devralanın ortaklık sıfatını kazanabilmesi için devir sözleşmesinin yazılı olarak yapılması, sözleşmedeki imzaların noter tarafından onaylanması ve devrin genel kurul tarafından onaylanması⁷ gerekmektedir (TTK m. 595). Aksi halde payın devredilebilmesi mümkün değildir. Ancak payın miras yoluyla geçişinde devirden farklı olarak payın geçişi tarafların iradesine değil bir kanun hükmüne dayanmaktadır. Bu durumda iradi bir geçiş söz konusu olmadığından yazılı bir sözleşmenin yapılması ve imzaların noter tarafından onaylanması mümkün değildir. Ayrıca payın devrinden farklı olarak, miras yoluyla geçişte genel kurul onayının alınması da gerekli değildir⁸. Ancak TTK m. 596/2’de limited şirketin payın miras yoluyla geçişini onaylamayı reddedebileceği şeklinde bir düzenlemeye yer verilmiştir. Söz konusu düzenlemenin kaleme alınmış şekli, bu hususta genel kurul onayının gerekli olduğu izlenimini uyandırmaktadır. Oysa TTK m. 596/1’de bu hususta genel kurul ona-

bkz. Şükrü Yıldız ve İbrahim Özbay, ‘Bağlı Nama Yazılı Payların TTK m. 418 f. 4’te Yazılı Sebeplerle Kazanılmasında Yönetim Kurulu Üyeleri ile Pay Sahiplerine Tanınan Gerçek Değerden Satın Alma Hakkı’ Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu (BTHAE 2007) 7, 18. Miras paylaşımı, anonim şirketlerde payın miras yoluyla geçişinde kapsam içerisinde yer almasına rağmen (TTK m. 493/4) bu hususta limited şirketlerde yer verilmemiştir. Miras paylaşımının da hükmün kapsamı içerisinde değerlendirilmesi gerektiği hususunda Dural (n 4) 112. Miras kavramının geniş yorumlanması gerektiği hususunda bkz. Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, C.2 (13. Baskı, Vedat 2017) N.1672; Halil Arslanlı ve Hayri Domaniç, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C. III (Temel 1989) 281; Hasan Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, C.2 (2. Baskı, Adalet 2015) 2230. Bu hususta ayrıca bkz. Yargıtay 11 HD, 18.02.1999, 9387/1050 (Lexpera, 10.05.2024).

⁶ Payın iktisap edilebileceği özel durumların miras, eşler arasındaki mal rejimi ve icra yoluyla sınırlı olmadığı, ticaret şirketlerinin birleşmesi, rehnedilen payın paraya çevrilmesi gibi diğer benzer durumlarda da bu konudaki özel düzenlemelerin uygulanacağı hususunda bkz. Şener, Limited (n 3) 337; Kendigelen ve Kırcı (n 4) 185; Şener, Ortaklıklar (n 3) 703. İsviçre hukukunda da bu sayımın tahdidi olmadığının kabul edildiği hususunda bkz. Kendigelen ve Kırcı (n 4) 185; Yüksel (n 4) 182; Bozkurt, Sorunlar (n 4) 396. Anonim şirketlere ilişkin TTK m. 493 gerekçesinde madde metninde belirtilen kanuni geçiş hallerinin tahdidi olmadığı belirtilmiştir. Anonim şirketler açısından sınırlı bir sayım yapılmadığı hususunda ayrıca bkz. Yüksel (n 4) 183; M. Yusuf Akın, Anonim Ortaklıkta Bağlı Nama Yazılı Hisseler (Vedat 2014) 122.

⁷ Şirket sözleşmesine konulacak bir hükümlerle genel kurul onayından vazgeçilebilmesi mümkündür (TTK m. 595/2).

⁸ Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 5) N.1672; Ünal Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku (5.Baskı, Vedat 2020) 560; Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar ve Mehmet Özdamar, Şirketler Hukuku Genel Esaslar (4. Baskı, Yetkin 2022), 498 dn 506; Şener, Limited (n 3) 337; Kendigelen ve Kırcı (n 4) 184; Dural (n 4) 113. Bu hususta ayrıca bkz. Yargıtay 11 HD, 05.07.1983, 3374/3550 (Lexpera, 10.05.2024).

yına gerek olmadığı açık bir şekilde belirtilmiştir⁹. TTK m. 596/2'deki düzenleme incelendiğinde aslında bu düzenlemenin onaylamanın reddine ilişkin değil, şirketi tanınan bir alım hakkına ilişkin olduğu görülmektedir. Limited şirket, söz konusu düzenleme çerçevesinde alım hakkını kullanarak geçmişe etkili bir şekilde mirasçılara kanun gereği geçen payları tek taraflı olarak satın alabilmektedir. Dolayısıyla söz konusu hususun onaylamanın reddi şeklinde ifade edilmesi isabetli değildir. Zira mirasçıların ortaklık sıfatını kazanmaları şirketin onayına bağlı değildir.

Mirasçıların ortaklık sıfatını kazanmaları için pay defterine kayıt ve ticaret siciline tescil yapılması da gerekli değildir. Bu konuda ticaret siciline yapılacak olan tescil kurucu değil, bildirici etkiye sahiptir¹⁰. Aynı şekilde pay defterine yapılacak olan kayıt da bildirici niteliktedir¹¹. Pay defterine yapılacak kayıt ve ticaret siciline yapılacak olan tescilin hukuki niteliği konusunda payın devriyle, miras yoluyla geçişi arasında herhangi bir farklılık bulunmamaktadır.

Payın miras yoluyla geçişinde şirketler hukukuna ilişkin olarak hiçbir şartın aranmaması, geçişin tamamen miras hukuku hükümleri çerçevesinde gerçekleşmesi kanuni geçiş ile iradi geçiş arasındaki en önemli farklılıktır. Payın mirasçılara geçişi ortağın ölümüyle birlikte genel kurul onayı, pay defterine kayıt ve ticaret siciline tescil yapılmasına gerek olmaksızın kendiliğinden gerçekleşir¹². Dolayısıyla miras yoluyla geçişte miras hukukuna ilişkin düzenlemelerin, şirketler hukukuna ilişkin düzenlemelere tercih edildiği söylenebilir¹³.

Miras hukuku hükümleri çerçevesinde mirasın geçişi için teslim, temlik, tescil vb. herhangi bir işlemin yapılması gerekmediği gibi¹⁴ mirasçıların kabul beyanında

⁹ Payın devrinde genel kurulu onayının aranmasının emredici bir düzenleme olmadığı, emredici nitelik taşımayan bir düzenlemenin payın kanun gereği geçişinde uygulanmasının olumsuz sonuçlar doğurabileceği hususunda bkz. TTK m. 596 Gereğesi.

¹⁰ Tekinalp (n 8) 562; Şükrü Yıldız, Limited Şirketler Hukuku (Arıkan 2007) 135; Abuzer Kendigelen, Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler (3. Baskı, On İki Levha 2016) 507; Şener, Limited (n 3) 326; Ayhan, Çağlar ve Özdamar (n 8) 498; Bozkurt, Sorunlar (n 4) 412; Mehmet Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku (13. Baskı, Beta 2019) 456; Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, Şirketler Hukuku (9. Baskı, Dora 2013) 754; Şener, Ortaklıklar (n 3) 700.

¹¹ Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 5) N.1665a; Şener, Limited (n 3) 325; Ayhan, Çağlar ve Özdamar (n 8) 497; Bozkurt, Sorunlar (n 4) 413; Pulaşlı, Şerh (n 5) 2225; Bahtiyar (n 10) 456; Şener, Ortaklıklar (n 3) 700.

¹² Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 5) N.1672; Tekinalp (n 8) 560; Kendigelen ve Kırca (n 4) 184; Gönen Eriş, Ticari İşletme ve Şirketler (3. Baskı, Seçkin 2017) 2972; Pulaşlı, Şerh (n 5) 2230-2231; Şener, Limited (n 3) 337-338; Ayhan, Çağlar ve Özdamar (n 8) 498; Hasan Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar (3. Baskı, Adalet 2015) 759; Bilgili ve Demirkapı (n 10) 756.

¹³ Payın kendiliğinden geçişi mirasçıların murisin külli halefi olmalarından kaynaklanmaktadır. Miras hukukunda geçerli olan külli halefîyet ilkesi gereğince terekeye dahil olan hakların mirasçılara geçişi için ayrı ayrı işlem yapılması gerekli değildir. Haklar ve borçlar, ölümle birlikte kendiliğinden mirasçılara geçer. Kendiliğinden geçiş yasal mirasçıların dışında atanmış mirasçılar ve vasiyet alacaklıları açısından da söz konusu olur. Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz. Serozan ve Engin (n 4) 481, 484.

¹⁴ Mirasın herhangi bir işlem yapılmasına gerek kalmaksızın mirasçılara geçişinin hayatın gerçekleri ve menfaatler dengesine uygun bir çözüm olduğu hususunda bkz. Serozan ve Engin (n 4) 484.

bulunmaları da gerekmez¹⁵. Limited şirketlerde de mirasçıların kabul beyanı bulunmasa bile murisin ortaklık payı kendiliğinden mirasçılara geçer. Hatta mirasçıların mirasçı oldukları hususunda bilgi sahibi olmamaları halinde de ortaklık sıfatı ortağın ölümüyle birlikte kendiliğinden kazanılır¹⁶. Mirasçıların ortaklık haklarının kendilerine geçişini engelleyebilecekleri tek durum, mirasın reddedilmesidir. Mirasçılar ölümü öğrendikleri tarihten itibaren üç ay içerisinde mirası reddedebilir (TMK¹⁷ m. 606/1). Mirasçıların mirası reddetmeleri halinde ortaklık sıfatını kendiliğinden kazanabilmeleri mümkün değildir. Bu durumda mirası reddeden kişinin ortaklık payı kendiliğinden diğer mirasçılara geçer¹⁸. Mirasçıların tamamının mirası reddetmesi halinde ise içerisinde ortaklık payının da yer aldığı terekenin iflas hükümleri çerçevesinde tasfiye edilmesi gerekir (TMK m. 573/2). Mirasçılar tarafından mirasın reddedilmesi halinde tıpkı şirketin TTK m. 596/2'de düzenlenen alım hakkını kullanmasında olduğu gibi bozucu şartın gerçekleşmesi söz konusu olur¹⁹. Mirasın reddi geçmişe etkili bir sonuç doğurur²⁰. Bu durumda mirasçı en baştan (ortağın ölümünden itibaren) ortaklık sıfatını hiç kazanmamış olur. Buna karşılık mirasçıların kanunda öngörülen üç aylık süre içerisinde mirası reddetmemeleri halinde bozucu şart gerçekleşmediğinden mirasçıların ortaklık sıfatı kesinlik kazanır. Aynı şekilde üç aylık süre içerisinde mirasın reddi hakkından feragat edilmesi halinde de ortaklık sıfatı kesinleşir. Mirasın reddi hakkının kullanılmasından feragat açıkça yapılabileceği gibi örtülü bir şekilde de yapılabilir. Mirasçıların mirası kabul ettiklerini bildirmeleri, red hakkından feragat edildiği anlamına gelir²¹. Ayrıca mirasçıların mirası kabul ettikleri anlamına gelecek davranışlar içerisinde bulunmaları da söz konusu haktan örtülü bir şekilde feragat edildiği sonucunu doğurur²². Bu durumda da mirasçıların ortaklık sıfatı kesinleşir. Örneğin mirasçıların mirasçılık belgesi çıkartmaları²³, şirket genel kuruluna ortak sıfatıyla katılmaları, oy kullanmaları, kâr payı almaları, ortaklığın tespiti için dava açmaları, pay defterine kayıt veya ticaret

¹⁵ Ali Naim İnan, Şeref Ertaş ve Hakan Albaş, *Miras Hukuku* (12. Baskı, Seçkin 2024) 508; Serozan ve Engin (n 4) 68, 504; Gökhan Antalya, *Miras Hukuku*, C. III (5. Baskı, Seçkin 2021) 92.

¹⁶ İnan, Ertaş ve Albaş (n 15) 508; Serozan ve Engin (n 4) 68; Fikret Eren ve İpek Yücer Aktürk, *Türk Miras Hukuku* (Yetkin 2019) 19.

¹⁷ Türk Medeni Kanunu, Kanun Numarası: 4721, Kabul Tarihi: 22.11.2001, RG 08.12.2001/24607.

¹⁸ Mirasın reddi halinde miras hakkının diğer mirasçılara geçeceği hususunda bkz. İnan, Ertaş ve Albaş (n 15) 522; Serozan ve Engin (n 4) 505; Antalya (n 15) 443.

¹⁹ Mirasın reddinin bozucu şartın gerçekleşmesi anlamına geldiği hususunda bkz. Serozan ve Engin (n 4) 483.

²⁰ Serozan ve Engin (n 4) 505; Antalya (n 15)444.

²¹ Mirasın kazanılması için kabul beyanı kurucu bir etkiye sahip olmamasından dolayı mirasın kabul edilmesi sadece red hakkından feragat edildiği sonucunu doğurur. Bkz. Serozan ve Engin (n 4) 504; Antalya (n 15) 441; Eren ve Aktürk (n 16) 510.

²² İnan, Ertaş ve Albaş (n 15) 520; Serozan ve Engin (n 4) 514; Antalya (n 15) 441; Eren ve Aktürk (n 16) 511.

²³ İnan, Ertaş ve Albaş (n 15) 521; Antalya (n 15) 441; Eren ve Aktürk (n 16) 511. Aksi yönde bkz. Serozan ve Engin (n 4) 514.

siciline tescil edilmeleri konusunda talepte bulunmaları mirasın reddi hakkından feragat edildiği anlamına gelir²⁴. Ancak süresi içerisinde mirasın reddedilmemesi veya mirasın reddi hakkından açık veya örtülü bir şekilde feragat edilmesi ortaklık sıfatının sadece mirasçılar açısından kesinleştiği anlamına gelir. Zira şirket tüzel kişiliği miras reddedilmese bile, alım hakkını kullanarak, mirasçıların ortaklık sıfatını ortağın ölümünden itibaren geçerli olacak şekilde ortadan kaldıracaktır (TTK m. 596/2). Mirasçıların mirası reddetme hakkını kullanıp kullanmamaları ölen ortağın borçlarının mirasçılara geçişi açısından da önem taşır. Zira mirasçıların mirası kabul veya reddetmemeleri halinde üç aylık sürenin sonuna kadar mirasçılara icra takibi yapılması mümkün değildir (İİK m. 53).

Ortaklık haklarının mirasçılara miras hukuku hükümleri çerçevesinde geçişi ile şirketler hukuku hükümleri çerçevesinde geçişi arasında çok önemli bir farklılık bulunmaktadır. Miras hukuku hükümlerince miras taksim edilmediği sürece tereke içerisinde yer alan ortaklık haklarının, mirasçılara payları oranında geçebilmesi mümkün değildir. Zira miras hukuku hükümleri çerçevesinde mirasçılar tereke üzerinde elbirliği şeklinde mülkiyet hakkına sahiptir. Elbirliği mülkiyeti de tek kişinin mülkiyetinden ve paylı mülkiyetten farklı olarak fiili veya fıkri bir bölünmeye elverişli değildir²⁵. Buna karşılık şirketler hukuku hükümleri çerçevesinde tereke içerisinde yer alan ortaklık hakları miras payları oranında kendiliğinden mirasçılara geçmektedir²⁶. Bu kapsamda mirasçılar, ortaklık payının kendilerine isabet eden kısmında doğrudan mülkiyet hakkını kazanmaktadır.

Payın miras yoluyla geçişine ilişkin Kanun'daki söz konusu düzenlemelerin şirket sözleşmesiyle ağırlaştırılması veya yasaklanabilmesi mümkün değildir²⁷. Ayrıca payın devrine ilişkin bağlam hükümleri de payın miras yoluyla geçişinde uygulanamaz²⁸. Buna karşılık payın devrinde bağlam hükümleri uygulanacağı gibi şirket sözleşmesiyle payın devrinin sınırlandırılması veya yasaklanabilmesi de mümkündür (TTK m. 577/1/a, 595/4).

²⁴ Buna karşılık mirasçıların bu konuda herhangi bir talepleri olmamasına rağmen müdürlerin mirasçıları pay defterine kaydetmeleri veya ticaret sicilinde tescil için talepte bulunmaları, mirasçıların genel kurul toplantısına davet edilmeleri mirasçıların mirasın reddi hakkından feragat ettikleri anlamına gelmez.

²⁵ Serozan ve Engin (n 4) 87

²⁶ Yargıtay 11 HD, 8781/10235, 17.05.2013; İstanbul BAM 17 HD, 17.12.2020, 2161/2191; İstanbul BAM 14 HD, 1432/1425, 07.11.2019 (Lexpera, 10.05.2024).

²⁷ Kendigelen ve Kırca (n 4) 184; Şener, Limited (n 3) 341. Şirket sözleşmesine payın miras yoluyla geçişinde genel kurul onayının aranacağına ilişkin bir düzenlemeye yer verilemeyeceği hususunda bkz. Tekinalp (n 8) 560; Hasan Pulaşlı, 'Limited Şirketler Hukukundaki Güncel Gelişmeler ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısındaki Bazı Sorunlar' (2009) 15(2) Batider 37, 42; Pulaşlı, Şerh (n 5) 2231. Ayrıca emredici hükümler ilkesi de bu konuda şirket sözleşmesinde düzenleme yapılmasını engellemektedir. Alman hukukunda da payın kanunen geçişinin zorlaştırılması veya yasaklanması mümkün değildir. Bkz. Şener, Limited (n 3) 340.

²⁸ Şener, Limited (n 3) 341. Alman hukukunda da bağlam hükümlerinin payın kanunen geçişinde uygulanmayacağı hususunda bkz. Şener, Limited (n 3) 340.

Ayrıca payın devriyle kanunen geçişi arasındaki diğer bir farklılık da payın miras yoluyla geçişinde iradi geçişten farklı olarak şirketin mirasçılardan teminat talep edememesidir. TTK m. 595/6'ya göre şirket sözleşmesinde ek ödeme veya yan edim yükümlülüklerine yer verilmesi halinde şirket, devralan kişiden teminat isteyebilir. Söz konusu teminatın verilmemesi halinde şirket sözleşmesinde hüküm bulunmasa bile genel kurulun devre onay vermektan kaçınabilmesi mümkündür. Ancak şirketin payın miras yoluyla geçişinde bu gerekçeyle devre onay vermektan kaçınabilmesi mümkün değildir²⁹.

B. Mirasçılardan Ortaklık Haklarının Kapsamı

Ortağın ölümü halinde payların mülkiyeti hem anonim şirketlerde hem de limited şirketlerde kendiliğinden mirasçılara geçer. Bu hususta her iki şirkette de yetkili organın onayı, pay defterine kayıt ve ticaret siciline tescil yapılması gerekli değildir. Ancak paya bağı hakların mirasçılara geçişi limited şirketlerde, anonim şirketlerden farklı şekilde düzenlenmiştir. Payın sahibine sağladığı haklar malvarlıksal haklar ve yönetsel haklar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Anonim şirketlerde malvarlıksal ve yönetsel hakların mirasçılardan tarafından kullanılması konusunda bir ayırım yapılmıştır. TTK m. 494/2'ye göre ortağın ölümü halinde paya bağı olan malvarlıksal haklar payın mülkiyet hakkıyla birlikte kendiliğinden mirasçılara geçer. Buna karşılık yönetsel hakların mirasçılara geçebilmesi için şirketin onayı gerekir. Limited şirketlerde ise ortağın ölümüyle birlikte paya bağı tüm hak ve borçlar kendiliğinden mirasçılara geçer. Bu konuda malvarlıksal haklar ile yönetsel haklar açısından bir farklılık söz konusu değildir. Bu çerçevede kâr payı hakkı, tasfiye payı hakkı, genel kurula katılma hakkı, oy hakkı³⁰ vb. ortaklık haklarının tamamı kendiliğinden mirasçılara geçer (TTK m. 596/1). Ancak ortağın ölümüyle birlikte mirasçılara kendiliğinden geçebilecek haklar, ortaklık haklarıyla sınırlıdır. Ortağın şahsına tanınmış olan hakların³¹ (ön alım, geri alım, alım, veto hakkı vb) ortağın ölümüyle birlikte kendiliğinden mirasçılara geçmesi mümkün değildir³². Parayla ölçülemeyen kişisel değerlerin miras hukuku hükümleri çerçe-

²⁹ Kendigelen ve Kırcı (n 4) 184.

³⁰ Payların mirasçılara genel kurula katılma ve oy hakkıyla geçtiği hususunda ayrıca bkz. Tekinalp (n 8) 561; Dural (n 4) 115, 116; Bozkurt, Sorunlar (n 4) 397; Kendigelen ve Kırcı (n 4) 186; Şener, Limited (n 3) 339. Aksi yönde bkz. Fatih Bilgili ve Fatih Cengil, Limited Şirket Genel Kurulunda Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu (2017) (1) GÜHFD 69, 80; Eriş (n 12) 2972-2973. Söz konusu düzenlemeye yönelik eleştiriler için bkz. Kendigelen ve Kırcı (n 4) 186-187; Pulaşlı, Sorunlar (n 27) 43; Pulaşlı, Şerh (n 5) 2231 vd. Bu hususta ayrıca bkz. Yargıtay 11 HD, 8468/6135, 21.09.2022 (Lexpera, 10.05.2024).

³¹ Kişisel özellikleri ağır basan değerlerin mirasa konu olamayacağı hususunda bkz. Serozan ve Engin (n 4) 109.

³² Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 5) N.1672; Şener, Limited (n 3) 338; Dural (n 4) 114-115; Bozkurt, Sorunlar (n 4) 395. Ortağa şirket sözleşmesi çerçevesinde tanınan genel kurulu toplantıya çağırma hakkı ve veto hakkının da kendiliğinden mirasçılara geçmeyeceği hususunda bkz. Şener, Limited (n 3) 338-339.

vesinde de mirasçılara geçebilmesi mümkün değildir³³.

İsviçre ve Alman hukukunda da limited şirket ortağının ölümü halinde paya bağlı olan tüm hak ve borçlar kendiliğinden mirasçılara geçer³⁴. Ancak İsviçre Borçlar Kanunu'nda söz konusu durumda oy hakkı ve buna bağlı hakların³⁵ şirketin onayı olmaksızın kullanılamayacağı kabul edilmiştir (İBK m. 788/2). Bu sebeple İsviçre hukukunda genel kurula katılma hakkı ve oy hakkı ancak genel kurulun mirasçıları onaylaması halinde kullanılabilir³⁶ (İBK m. 788/2). Söz konusu düzenleme Türk hukukundaki düzenlemeden farklıdır. Ancak Türk hukuku ile İsviçre hukukundaki bu konudaki farklılık genel kurula katılma ve oy hakkının mirasçılara geçiş anına ilişkin olmayıp söz konusu hakların kullanım anına ilişkindir³⁷. Bir başka ifadeyle hem Türk hukukunda hem de İsviçre hukukunda ortağın ölümüyle birlikte genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı mirasçılara geçer. Ancak İsviçre hukukunda Türk hukukundan farklı olarak mirasçıların ortağın ölümüyle birlikte kendiliğinden iktisap ettikleri genel kurula katılma ve oy hakkını kullanabilmeleri için genel kurulun onayı gerekir³⁸. Genel kurul onayı söz konusu hakların iktisabı için değil kullanılması için aranır³⁹. Söz konusu düzenleme, payı kanun gereği iktisap eden kişilerin korunmasını güçleştireceği gerekçesiyle⁴⁰ Türk hukukuna alınmamış, genel kurula katılma ve oy hakkının da diğer haklar gibi genel kurul onayı olmaksızın kullanılabileceği kabul edilmiştir⁴¹.

³³ Serozan ve Engin (n 4) 108; Eren ve Aktürk (n 16) 6.

³⁴ Şener, Limited (n 3) 339-340; Pulaşlı, Şerh (n 5) 2234.

³⁵ Oy hakkıyla bağlantılı haklarla bilgi alma ve inceleme hakkının kastedildiği hususunda bkz. Şener, Limited (n 3) 339 dn 202.

³⁶ Tekinalp (n 8) 561; Pulaşlı, Genel Esaslar (n 12) 1027; Dural (n 4) 115; Şener, Limited (n 3) 339; Pulaşlı, Şerh (n 5) 2231. Bu hususta TTK m. 596 gerekçesinde yer alan "...paylara bağlı hak ve borçların tümünün kazanan kişiye ipso iure geçmesine rağmen, bu kişinin oy haklarını kullanabilmesi için şirket tarafından oy kullanmaya yetkili ortak olarak tanınması gerekir. Böylece oy hakkı diğer haklardan ayrılmakta, yani kanuni bağlam bu hakta varlığını sürdürmektedir..." şeklindeki ifade Türk hukukuna ilişkin olmayıp mehz İsviçre Öntasarısı'nın TTK'ya alındıktan sonra İsviçre Parlamentosu tarafından değişikliğe uğradığını ifade etmektedir.

³⁷ Bu konuda İsviçre hukukundan farklı bir yaklaşımın benimsenmesi konusundaki eleştiriler için bkz. Kendigelen ve Kırcı (n 4) 186-187; Pulaşlı, Şerh (n 5) 2231-2232; Melike Yılmaz ve Muhammed Sulu, 'Limited Şirketlerde Payın Hacı', in Abuzer Kendigelen (ed), Prof.Dr.Türkân Rado'nun Anısına Armağan (On İki Levha 2020) 799, 827; Bozkurt, Sorunlar (n 4) 396 vd..

³⁸ Söz konusu onay verilene kadar oy hakkının donacağı hususunda bkz. Tekinalp (n 8) 561; Şener, Limited (n 3) 339.

³⁹ Söz konusu hakların geçişine ilişkin Türk hukuku ve İsviçre hukukundaki düzenlemelerin birbirleriyle uyumlu olduğu hususunda bkz. Şener, Limited (n 3) 339.

⁴⁰ Bu hususta bkz. TTK m. 596 gerekçesi.

⁴¹ TTK m. 596'daki düzenlemenin mehz İsviçre Borçlar Kanunu'ndaki düzenlemelerden ayrıldığı, İsviçre hukukunda payın oy hakkı dışında mirasçılara geçtiği, İsviçre hukukunda oy haklarının askıda olduğu, ancak Türk hukuku açısından oy hakkının askıda olmasının önceki olumsuz tecrübelerden dolayı uygun görülemeyeceği, bu sebeple 6102 Sayılı TTK'da oy hakkının da geçmesi çözümünün kabul edildiği hususunda bkz. Tekinalp (n 8) 561.

Alman hukukunda ise İsviçre hukukundaki düzenlemelerin aksine genel kurula katılma ve oy hakkının kullanılması konusunda genel kurul onayı aranmamıştır⁴². Dolayısıyla Alman hukukunda Türk hukukunda olduğu gibi ortağın ölümüyle birlikte genel kurula katılma hakkı ve oy kullanma hakkının da mirasçılar tarafından kullanılabilmesi mümkündür.

Mirasçıların genel kurula katılma ve oy hakkına sahip olmalarının sonucu olarak söz konusu kişilerin genel kurulda yapılacak oylamalarda karar nisabında hesaba katılmaları gerekir. Aksi halde mirasçılarının olumlu oyu olmaksızın karar nisabının sağlanamayacağı durumlarda genel kurulda alınan kararlar yok hükmünde olacaktır. Bunun dışında yapılacak olan genel kurul toplantılarına mirasçılarının da çağrılmaları gerekir. Ayrıca diğer ortakların mirasçılarının katılımı olmaksızın çağrısız genel kurul toplantısı yapabilmeleri de mümkün değildir. Zira çağrısız genel kurul toplantısı yapılabilmesi için mirasçılarının da içerisinde bulunduğu bütün ortakların hazır bulunması ve hiçbir ortağın toplantı yapılmasına itiraz etmemesi gerekir (TTK m. 617/3, 416/1). Aksi halde genel kurul toplantısında alınan kararlar yok hükmündedir⁴³.

Limited şirketlerde anonim şirketlerden farklı olarak mirasçılarının genel kurula katılma ve oy hakkına sahip olmaları, özellikle söz konusu kişilerin paylarının şirket tarafından gerçek değerinin önerilerek satın alınması halinde çeşitli sorunlara sebep olabilir. Zira şirkete bu durumda alım hakkı tanınmasının sebebi, şirket tarafından uygun bulunmayan kişilerin ortaklık sıfatını kazanmalarına engel olunmasıdır. Alım hakkının kullanılması geçmişe etkili bir şekilde sonuç doğurmasına rağmen mirasçılarının katıldıkları genel kurul toplantısında alınan kararlar bu konuda kapsam dışında bırakılmıştır. Bu sebeple şirketçe “uygun bulunmayan” kişilerin söz konusu dönemde şirketle ilgili kararların alınmasında söz sahibi olabilmeleri mümkündür. Bu açıdan söz konusu düzenleme eleştirilebilir⁴⁴. Ancak şirketin bir an evvel alım hakkını kullanarak söz konusu sonucun ortaya çıkmasını engelleyebilmesi mümkündür.

C. Mirasçılar Tarafından Ortaklık Haklarının Kullanılması

Ölümlerle birlikte ortağın payı, miras hukuku hükümleri çerçevesinde mirasçılara geçer. Miras şirketine dahil olan malvarlığı unsurları üzerinde mirasçılarının ne şekilde hak ve borç sahibi olacakları hususu miras hukuku hükümlerine göre belirlenir. Bu çerçevede miras şirketine dahil olan malvarlığı unsurları üzerinde mirasçılarının elbirliği şeklinde mülkiyet hakkı söz konusu olur⁴⁵ (TMK m. 640). Bu sebeple mi-

⁴² Şener, Limited (n 3) 340.

⁴³ Yargıtay 11 HD, 21.09.2022, 8468/6135 (Lexpera, 15.05.2024). Aynı yönde bkz. İzmir BAM 11 HD, 02.12.2021, 356/1452 (Lexpera, 15.05.2024).

⁴⁴ Bu konudaki eleştiriler için bkz. Dural (n 4) 121 vd.; Bozkurt, Sorunlar (n 4) 407.

⁴⁵ İnan, Ertaş ve Albaş (n 15) 68; Serozan ve Engin (n 2) 85-86; Eren ve Aktürk (n 16) 20. Ancak mirasçılarının talebi halinde mahkeme tarafından terekeye dahil malların tamamı veya bir kısmı üzerinde elbirliği mülkiyeti paylı mülkiyete çevrilebilir (TMK m. 644/1).

raşçıların miras taksim edilmeden miras şirketine dahil olan malvarlığı unsurları üzerinde tek başına tasarrufta bulunabilmeleri mümkün değildir⁴⁶. Ancak TTK m. 596/1’de ortağın ölümüyle birlikte tüm hak ve borçların kendiliğinden payı iktisap eden kişiye geçeceğine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmiştir. Söz konusu düzenlemeden dolayı ölen ortağın birden fazla mirasçısının bulunduğu durumlarda ortaklık haklarının kullanılması için bir temsilci belirlenmesi gerekmez⁴⁷. Limited şirketlerde payın miras yoluyla edinilmesinde mirasçılar, ortaklık sıfatını kendiliğinden kazanırlar⁴⁸. Terekeye dahil olan diğer hususlardan farklı olarak ortaklık payı mirasçılara miras payları oranında kendiliğinden geçer⁴⁹. Alman hukukunda ise limited şirket ortağının birden fazla mirasçısının bulunması halinde ortaklığa bağlı hakların bütün mirasçılar tarafından müştereken kullanılması gerekmektedir⁵⁰.

Söz konusu düzenleme ortaklık haklarının kullanılması konusunda limited şirketleri anonim şirketlerden farklılaştırmaktadır. Anonim şirketlerde birden fazla mirasçının söz konusu olduğu durumlarda ortaklık haklarının kullanılabilmesi için

⁴⁶ İnan, Ertaş ve Albaş (n 15) 559; Serozan ve Engin (n 4) 86; Eren ve Aktürk (n 16) 20.

⁴⁷ “Somut uyumsuzlukta, murisin ölümü üzerine payları, hiçbir işleme gerek kalmaksızın mirasçılara intikal ettiğinden iştirak hükümlerinin uygulanmasına gerek bulunmamaktadır. Bu itibarla, mahkemece temsilci atanmasına ilişkin talebin reddine karar vermek gerekirken yazılı şekilde davanın kabulüne karar verilmesi doğru olmamış, kararın bu nedenle, davalılar yararına bozulmasına karar vermek gerekmiştir.” Bkz. Yargıtay 11 HD, 04.07.2012, 5967/11962 (Lexpera, 120.05.2024). “Mirasta pay bölünmesi de kendiliğinden gerçekleşir. Miras ile payın intikalinde pay, kendiliğinden kanuni miras paylarına göre bölünerek mirasçılara geçer”. Bkz. Yargıtay 11 HD, 20.12.2011, 5905/17291 (Lexpera, 120.05.2024) “... murisin ölümü ile başkaca hiçbir işleme gerek kalmaksızın murise ait pay mirasçılara intikal eder. Bu itibarla mahkemenin dava dışı mirasçının davaya muvafakatının sağlanması veya bu mirasçıya ait vekalet sunulması veyahut da terekeye temsilci atanması gerektiği görüşüne itibar edilemez.” Bkz. Yargıtay 11 HD, 17.05.2013, 8781/10235 (Lexpera, 10.05.2024). “Limited Şirketlerde murisin ölümü üzerine payları, hiçbir işleme gerek kalmaksızın kendiliğinden kanuni miras paylarına göre bölünerek mirasçılara intikal ettiğinden, iştirak hükümlerinin uygulanmasına gerek bulunmamaktadır. Bu durumda ilk derece mahkemesince şirket hissesine müşterek temsilci atanması yönündeki davanın hukuki yarar yokluğundan reddine ilişkin verilen kararda bir isabetsizlik görülmemiştir.” Bkz. İstanbul BAM 12 HD, 17.01.2019, 2122/52 (Lexpera, 10.05.2024). Aynı yönde bkz. İstanbul BAM 12 HD, 21.02.2019, 704/226 (Lexpera, 10.05.2024). Aynı yönde bkz. Yargıtay 11 HD, 22.10.2001, 5027/8156 (Lexpera, 10.05.2024). Yargıtay, bir kararında da ortakların hakların kullanılması konusunda temsilci atanması konusunda hukuki yararlarının bulunmadığı yönünde karar vermiştir. Bkz. Yargıtay 11 HD, 16.12.2019, 1597/8206 ((Lexpera, 10.05.2024). Aksi yönde bkz. Pulaşlı, Sorunlar (n 27) 42; Pulaşlı, Şerh (n 5) 2231; Pulaşlı, Genel Esaslar (n 12) 759. “TTK’nın 599, maddesine göre de murisin hissesi iştirak hükümlerine göre temsil edilecektir.” Bkz. Ankara BAM 21 HD, 13.03.2019, 2446/284 (Lexpera, 15.05.2024).

⁴⁸ Tekinalp (n 8) 560; Dural (n 4) 113, 114; Bozkurt, Sorunlar (n 4) 394. Bu konuda ayrıca bkz. Yargıtay 11. HD, 19.09.2012, 6623/13748. (Lexpera, 10.05.2024).

⁴⁹ Yargıtay 11 HD, 17.05.2013, 8781/10235; 22.10.2001, 5027/8156. Aynı yönde bkz. İstanbul BAM, 17 HD, 17.12.2020, 2161 /2191; İstanbul BAM 14 HD, 07.11.2019, 1432/1425. (Lexpera, 15.05.2024).

⁵⁰ Şener, Limited (n 3) 340. Türk hukukunda da birden fazla mirasçının haklarını ancak temsilci vasıtasıyla kullanabileceği hususunda bkz. Pulaşlı, Şerh (n 5) 2231.

bir temsilci belirlenmesi gerekir⁵¹. Anonim şirketlerde payın miras yoluyla intikali halinde paylar bir bütün olarak kabul edilir. Bu durumda mirasçılar elbirliğiyle söz konusu pay üzerinde mülkiyet hakkına sahip olur⁵². Bir başka ifadeyle söz konusu durumda miras ortaklığı devam ettiği sürece mirasçıların bağımsız payları ve pay üzerinde bağımsız tasarruf hakkı söz konusu olmaz (TMK m. 640, 702/1)⁵³. Dolayısıyla ölüm olayının gerçekleşmesinden mirasın paylaşılmasına kadar geçen sürede mirasçılardan hiçbiri tek başına mirasa konu olan paylar üzerinde mülkiyet hakkını kazanamaz⁵⁴. Bu durumda elbirliği şeklindeki mülkiyet hakkı, mirasçılık paylarının tamamının mirasçılardan birine veya üçüncü bir kişiye devredilmesi halinde sona erer⁵⁵.

II. LİMİTED ŞİRKETİN ALIM HAKKINI KULLANARAK MİRASÇILARI ONAYLAMAYI REDDETMESİ

A. Genel Olarak

Limited şirketlerde payın ortağın ölümüyle birlikte kendiliğinden mirasçılara geçmesi, miras hukuku açısından yerinde bir düzenleme olmasına rağmen şirketler hukuku açısından bazı sorunların ortaya çıkmasına sebep olabilecektir. Limited şirketler sermaye şirketleri içerisinde yer almalarına rağmen kişisel unsurlar bu şirketlerde anonim şirketlere nazaran çok daha fazla önem taşımaktadır⁵⁶. Ayrıca

⁵¹ Yargıtay 11 HD, 25.06.2009, 14112/7804 (Lexpera, 15.05.2024). “Anonim şirketlerde ise paylar, paydaşın ölümü halinde, limited şirketlerin aksine, kendiliğinden mirasçılara intikal etmez.” Bkz. Yargıtay 11 HD, 20.12.2011, 5905/17291 (Lexpera, 10.05.2024).

⁵² Hayri Bozgeyik, ‘Bağlı Nama Yazılı Payların Miras Yoluyla İntikalinde Satın Alma Hakkının Kullanılmasına İlişkin Bazı Sorunlar’ (2009) 25(2) Batider 211, 214; Ertan Demirkapı, ‘Limited Ortaklıkta Payın Devri’ (Doktora Tezi, DEÜ SBE 2008), 26. Bu hususta ayrıca bkz. Yargıtay 11 HD, 13.6.2022, 1080/ 4810 (Lexpera, 15.05.2024).

⁵³ Miras şirketinin devam ettiği sürece (miras taksim edilmeden) mirasçıların terekeye dahil olan mal ve haklar üzerinde bağımsız paylarının ve tasarruf haklarının bulunmadığı hususunda bkz. Yargıtay 11 HD, 27.03.1995, 1248/2596 ((Lexpera, 15.05.2024). Mirasçıların bütün haklar üzerinde birlikte tasarruf etmeleri gerektiği ve mirasçılar arasında zorunlu dava arkadaşlığı bulunduğu, bu sebeple bütün mirasçıların davaya katılımının sağlanması gerektiği veya terekeye temsilci atanması gerektiği hususunda bkz. Yargıtay 11 HD, 08.04.2015, 3193/4916 (Lexpera, 18.05.2024). “Tereke üzerinde ortaklık devam ettiği sürece mirasçıların somut ve bağımsız payları mevcut değildir.” Bkz. Yargıtay 11 HD, 23.02.2007, 990/3317 (Lexpera, 17.05.2024).

⁵⁴ Yargıtay 11 HD, 24.05.2010, 2144/5730 (Lexpera, 15.05.2024). Bu hususta ayrıca bkz. İstanbul BAM 13 HD, 31.12.2020, 945/1578 (Lexpera, 15.05.2024).

⁵⁵ Demirkapı (n 52) 26. Bu durumda mirasçılardan birisinin miras payını diğer mirasçıya devretmesi halinde payın devrine ilişkin hükümlerin uygulanmayacağı hususunda bkz. Yargıtay 11 HD, 18. 02. 1999, 9387/1050 (Kazancı, 18.05.2024). Ancak bu durumda mirasçılık payının kanuna uygun bir şekilde devredilmesi gerekir.

⁵⁶ Limited şirketler de tıpkı anonim şirketler gibi sermaye şirketleri içerisinde yer almaktadır. Sermaye şirketleri sermayenin kişisel unsurlara nazaran daha ön planda olduğu şirketlerdir. Ancak bu durum sermaye şirketlerinde kişisel unsurların hiçbir önem taşımadığı anlamına gelmemektedir. Özellikle limited şirketler, anonim şirketlere göre bünyesinde çok daha fazla kişisel unsurlara yer vermektedir. Ayrıca aile şirketi niteliğindeki anonim ve limited şirketlerde şahsi unsurlar çok daha

bir ortağın mirasçısı da olsa diğer ortaklara yabancı olan kişilerin miras hukuku hükümleri çerçevesinde kendiliğinden ortaklık sıfatını kazanmaları hem anonim hem de limited şirketlerde diğer ortaklar açısından bazı olumsuz sonuçların ortaya çıkmasına sebep olabilecektir. Bu sebeple payın miras yoluyla geçişinde bir taraftan mirasçılardan miras hukuku çerçevesinde hakları korunurken diğer taraftan da şirketin ve diğer ortakların menfaatlerinin korunması gerekmektedir⁵⁷. Söz konusu durumu dikkate alan kanun koyucu hem anonim şirketlerde hem de limited şirketlerde şirkete mirasa konu olan ortaklık payı üzerinde alım hakkı tanıyarak mirasçıları onaylamayı reddetme imkânı getirmiştir⁵⁸ (TTK m. 493/4, 596/2).

TTK m. 596/2’de her ne kadar “onayın reddinden” söz edilse de esasında söz konusu düzenleme limited şirketin alım hakkının kullanılmasına ilişkindir. Zira TTK m. 596/1’de de açıkça belirtildiği üzere mirasçıların ortaklık sıfatını kazanmaları genel kurul onayına, pay defterine kayda ve ticaret siciline tescile bağlı değildir. Dolayısıyla söz konusu hükmü, ölen ortağın payının mirasçılara geçişini engelleyen bir düzenleme olarak nitelendirmek doğru değildir⁵⁹. Ortağın ölümüyle birlikte payların mirasçılara geçişi kendiliğinden gerçekleşmektedir⁶⁰. Onayın reddedilip reddedilmemesi, ortağın ölümüyle kendiliğinden gerçekleşen geçici durumun kesinlik kazanıp kazanmayacağı açısından önem taşır. Şirketin onaylamayı reddetme yolunu kullanmaması halinde söz konusu geçici durum kesinleşir. Şirketin onayın reddine karar vermesi halinde ise ortaklık sıfatı başlangıçtan itibaren ortadan kalkar. Dolayısıyla limited şirketlerde mirasçıların ortaklık sıfatını kazanmaları konusunda kanun koyucu bir sürece yer vermiştir. Payın ortağın ölümüyle birlikte kendiliğinden mirasçılara geçişi ilk aşamayı oluşturmaktadır⁶¹. Şirketin alım hakkını kullanmaması ise bu açıdan ikinci ve son aşamadır.

Şirketin onayın reddine karar verebilmesi ancak alım hakkının kullanılması halinde söz konusu olabilir. Alım hakkı kullanılmaksızın payların mirasçılara geçişinin onaylanmasının reddedilmesi mümkün değildir. Aksi halde bu konuda alınan genel kurul kararı batıldır (TTK m. 622, 447). Buna karşılık payın iradi bir şekilde devredildiği durumlarda genel kurul sebep göstermeksizin onay vermeyi reddedebilir (TTK m. 595/3). Ancak söz konusu durumda onay kavramı gerçek anlamında kullanılmıştır. Genel kurul onayı olmaksızın iradi olarak payı devralan kişinin ortaklık sıfatını kazanabilmesi mümkün değildir.

fazla önem taşımaktadır. Bu sebeple limited şirketlerde bir ortağın ölümünden sonra mirasçıların kendiliğinden ortaklık sıfatını kazanmalarının diğer ortaklar açısından hiçbir olumsuz sonuç doğurmayacağını ileri sürmek mümkün değildir.

⁵⁷ Şener, Limited (n 3) 341.

⁵⁸ Limited şirketlerde söz konusu düzenlemenin şirketin menfaatinin korunmasını ön plana çıkarttığı hususunda bkz. Bozkurt, Sorunlar (n 4) 399.

⁵⁹ Aksi yönde bkz. Şener, Limited (n 3) 341.

⁶⁰ Bu sebeple TTK m. 596/2’de “onay” ifadesinin kullanılmasının isabetli olmadığı hususunda bkz. Kendigelen ve Kırcı (n 4) 190; Dural (n 4) 119; Yıldız (n 10) 146.

⁶¹ Şener, Limited (n 3) 341

Limited şirketin alım hakkı kanunla düzenlendiğinden, söz konusu hakkın kullanılabilmesi için ayrıca şirket sözleşmesinde bu yönde bir düzenlemenin bulunması gerekmez⁶². Şirket sözleşmesinde bu yönde bir hüküm bulunmasa bile şirket, alım hakkını kullanarak mirasçılarının ortaklık sıfatını geçmişe etkili bir şekilde ortadan kaldırılabılır⁶³.

Alım hakkının kullanılması sırasında mutlaka payın kim tarafından satın alınacağı hususuna açık bir şekilde yer verilmesi gerekir⁶⁴. Şirket payları kendi adına ve hesabına, ortak veya ortaklar hesabına veya bir üçüncü kişi hesabına devralabilir⁶⁵. Ancak payların şirket tarafından devralınması halinde şirketin kendi paylarını iktisabına ilişkin Kanun'daki sınırlamalara uyulması gerekir⁶⁶.

TTK m. 596/2'de limited şirkete tek taraflı olarak kullanılabileceği bir alım hakkı tanınmasına rağmen, mirasçılara kendilerine miras yoluyla geçen payları satma hakkı tanınmamıştır. Bir başka ifadeyle şirketin alım hakkını kullanmadığı durumlarda mirasçılarının ortaklık payı yerine payın gerçek değerini talep etme konusunda bir hakları bulunmamaktadır⁶⁷. Ancak mirasçılarının söz konusu payları, payın devrine ilişkin hükümler çerçevesinde başkasına devredebilmeleri mümkündür.

TTK m. 596/2 çerçevesinde şirkete tanınan alım hakkının şirket sözleşmesiyle sınırlandırılması veya ortadan kaldırılmasının mümkün olup olmadığı hususunda TTK'da açık bir düzenlemeye yer verilmemiştir⁶⁸. Payın miras yoluyla geçişinde şirkete alım hakkı tanınmasının sebebi, şirkete ortak olmaları uygun görülmeyen kişilerin ortaklık sıfatının kazanmalarına engel olma imkanının tanınmasıdır⁶⁹. Nitekim payın iradi olarak devrinde de şirket açısından uygun görülmeyen kişilerin ortak olmalarının önüne geçebilmek açısından genel kurul onayı aranmaktadır. Ancak payı kanunen veya iradi olarak iktisap edecek kişilerin kişiliğinin şirket açısından önem taşımadığı durumlar söz konusu olabilir. Bu çerçevede payın iradi olarak geçişinde şirket sözleşmesiyle genel kurul onayının kaldırılabilmesine imkân tanınmıştır. Payın iradi olarak devrinde dahi genel kurul onayının kaldırılmasına izin veren kanun koyucunun payın kanun gereği geçişinde şirketin alım hakkından

⁶² Alman hukukunda şirketin alım hakkının kanunda düzenlenmediği, ancak söz konusu hakkın şirket sözleşmesiyle düzenlenebileceği hususunda bkz. Şener, Limited (n 3) 341-342.

⁶³ Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 5) N. 1153.

⁶⁴ Tekinalp (n 8) 560-561; Yılmaz ve Sulu (n 37) 825; Şener, Limited (n 3) 342.

⁶⁵ Payların satın alınması önerisi kimin hesabına yapılırsa yapılsın mirasçılarının bu konudaki muhatabı limited şirket tüzel kişiliğidir. Bkz. Kendigelen ve Kırcı (n 4) 189. Anonim şirketler açısından aynı yönde bkz. Yüksel (n 4) 195.

⁶⁶ Şener, Limited (n 3) 343; Kendigelen ve Kırcı (n 4) 189.

⁶⁷ Aynı yönde bkz. Şener, Limited (n 3) 342.

⁶⁸ İsviçre hukukunda şirketin onaylamayı red hakkının şirket sözleşmesiyle kaldırılabilmesine ilişkin açık hüküm bulunduğu hususunda bkz. Dural (n 4) 120.

⁶⁹ Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 5) N.1673; Ayhan, Çağlar ve Özdamar (n 8) 498; Nihat Taşdelen, Limited Ortaklıklarda Çıkma, Çıkarılma ve Fesih (Yetkin 2012) 130; Şener, Ortaklıklar (n 3) 704; Kendigelen ve Kırcı (n 4) 189.

feragat etmesine ilişkin bir düzenleme yapılmasına izin vermemesi düşünülemez. Dolayısıyla şirket sözleşmesine hüküm konularak şirketin söz konusu alım hakkını kullanılmasının engellenebilmesi mümkündür⁷⁰ (TTK m. 577/1/a).

TTK m. 596/2’de aslında şirketin alım hakkını kullanarak mirasçılarının geçmişe etkili bir şekilde ortaklık sıfatını kazanmalarının engellenmesi hususu düzenlenmiş olmasına rağmen kanun koyucu tarafından bu durum onayın reddedilmesi olarak ifade edilmiştir. Söz konusu düzenlemeden dolayı olarak şirketin alım hakkını sadece payın devrinin genel kurul onayına bağlı olduğu durumlarda kullanabileceği sonucu ortaya çıkmaktadır. Zira genel kurul onayı, payın iradi olarak devredilmesinde ancak şirket sözleşmesiyle bu hususun kaldırılmamış olması halinde aranabilir. Şirket sözleşmesiyle payın devrinde genel kurul onayının kaldırılması, payı iradi olarak veya kanun gereği iktisap edecek kişinin kişisel özelliklerinin şirket açısından bir önemimin bulunmadığı anlamına gelir. Bu sebeple söz konusu durumda şirketin miras yoluyla payı iktisap eden kişileri onaylamayı reddetmesi mümkün değildir. Zira iradi geçişte dahi aranmayan bir şartın payların miras yoluyla devrinde aranması isabetli bir yaklaşım olmayacaktır⁷¹. Dolayısıyla söz konusu durumda şirketin alım hakkının kullanılmasının yasaklanması veya sınırlandırılmasına ilişkin şirket sözleşmesinde bir hüküm bulunmasa bile şirketin mirasçılara karşı alım hakkını kullanamayacağına kabul edilmesi gerekir⁷².

TTK m. 596/2’deki söz konusu düzenlemenin amacı şirketçe uygun görülmeyen kişilerin ortaklık sıfatını kazanmasını engellemek olduğundan⁷³ mirasçılarının aynı zamanda şirket ortağı olduğu durumlarda limited şirketin alım hakkını kullanarak payların miras yoluyla geçişine engel olabilmesi mümkün değildir⁷⁴.

B. Alım hakkının Hukuki Niteliği

Limited şirketin payın miras yoluyla geçişine onay vermekten kaçınabilmesi için mirasçılara karşı TTK m. 596/2’de düzenlenen alım hakkını kullanması gerekir. Söz konusu hakkın kullanılması için şirketin tek taraflı bir irade açıklaması

⁷⁰ Aynı yönde bkz. Kendigelen ve Kırcı (n 4) 188; Dural (n 4) 120. Aksi yönde bkz. Şener, Limited (n 3) 341.

⁷¹ Kendigelen ve Kırcı (n 4) 188.

⁷² Tekinalp (n 8) 560; Kendigelen ve Kırcı (n 4) 188; Dural (n 4) 120.

⁷³ Söz konusu husus TTK m. 596’nın madde gerekçesinde payın kanunen geçtiği kişilerin şirket açısından uygun olmayabilecekleri şeklinde ifade edilmiştir. Şirketin mevcut ortaklarının bir başka ortağa ait payı kanun gereği iktisap etmeleri halinde “şirket açısından uygun olmama” durumunun gerçekleşmesi mümkün değildir. Aynı yönde bkz. Yılmaz ve Sulu (n 37) 824, 827. Anonim şirketlerde devri sınırlandıran düzenlemelerin amacının şirkete yabancı kişilerin ortak olarak girmesinin engellenmesi olduğu, bu sebeple payı devralan kişinin mevcut ortaklardan birisi olduğu durumlarda söz konusu sınırlamaların uygulanamayacağı hususunda bkz. Yargıtay 11 HD, 11.07.2003, 1075/423 (Lexpera, 15.05.2024).

⁷⁴ Payın hacz edilmesinden sonra açık artırmada bir ortak tarafından satın alınması halinde şirketin alım hakkını kullanarak payı cebri icra yoluyla iktisap eden kişiyi onaylamayı reddedemeyeceği hususunda bkz. Yılmaz ve Sulu (n 37) 824.

yeterli olup ayrıca mirasçılarının kabul beyanına ihtiyaç bulunmamaktadır. Bir başka ifadeyle burada yenilik doğuran bir hakkın kullanılması⁷⁵ söz konusu olmaktadır⁷⁶.

Limited şirketlerde payın miras yoluyla geçişinde şirkete geçmişe etkili bir şekilde sonuç doğuracak bir alım hakkı tanınmasından dolayı ortaklık sıfatına bağlı malvarlıksal ve yönetsel haklar, bozucu şarta bağlı olarak mirasçılara geçer⁷⁷. Anonim şirketlerde ise yönetsel hakların mirasçılara geçişi konusunda şirketin onayı gerektiğinden malvarlığı haklarının geçişi bozucu şarta, genel kurula katılma ve oy hakkı ise geciktirici şarta bağlanmıştır. Bozucu şartın söz konusu olduğu durumlarda şirketin payın mirasçılara geçişine onay vermeyi reddetmesi halinde red kararı geçmişe etkili olarak yani devrin gerçekleştiği tarihten itibaren hüküm ve sonuç doğurur.

TTK m. 596/2'deki "payın geçtiği kişiye önermesi şarttır" şeklindeki ifade söz konusu hakkın mirasçılarının kabulüne bağlı olduğu izlenimini uyandırmasına rağmen burada şirkete yasal bir alım hakkı tanınmaktadır⁷⁸. Zira TTK m. 596/2'de yer alan "öneri" hakkın kullanılıp kullanılmayacağına ilişkin olmayıp payların satın alınma bedeline ilişkindir. Mirasçılarının şirket tarafından önerilen miktarı kabul etmemeleri halinde şirketin veya mirasçılarının başvurusu üzerine payların gerçek değeri mahkeme tarafından belirlenir. Dolayısıyla TTK m. 596/2'de "öneri" kavramı kullanılmasına rağmen mirasçılarının şirket alım hakkını kullanmasına engel olabilmeleri mümkün

⁷⁵ Yenilik doğuran haklar konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Andreas Furrer, Markus Muller-Chen ve Bilgehan Çetiner, Borçlar Hukuku Genel Hükümler (On İki Levha 2021) 30-31; Fikret Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler (21. Baskı, Yetkin 2017) 61 vd.; Ahmet Kılıçoğlu, Borçlar Hukuku Genel Hükümler (26. Baskı, Turhan 2022) 33-35.

⁷⁶ Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 5) N.1673; Bilgili ve Demirkapı (n 10) 756; Yılmaz ve Sulu (n 37) 824; Dural (n 4) 121. Aksi yönde bkz. Bozkurt, Sorunlar (n 4) 411. Anonim şirketler açısından alım hakkının kullanılması halinde yenilik doğurucu bir haktan söz edilemeyeceği hususunda bkz. Esra Cenkci, 'Borsaya Kote Edilmemiş Nama Yazılı Payların Devrinde Kaçış Klozuna Başvuru Hakkının Kötüye Kullanılması' (2021) 79 (2) İstanbul Hukuk Mecmuası 379, 386; Yüksel (n 4) 196.

⁷⁷ Tekinalp (n 8) 560; Pulaşlı, Sorunlar (n 27) 42; Pulaşlı, Şerh (n 5) 2231. Buna karşılık Kendigelen ve Yılmaz/Sulu, söz konusu durumu "bozulabilir geçerlilik" şeklinde ifade etmektedir. Bkz. Kendigelen (n 10) 504 dn 47; Yılmaz ve Sulu (n 37) 823; Kendigelen ve Kırca (n 4) 190.

⁷⁸ Doktrinde bazı yazarlar bu hakkı, yasal önalım hakkı olarak ifade etmektedir. Bkz. Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 5) N.1673; Yılmaz ve Sulu (n 37) 824. Kanaatimizce söz konusu hakkı bir önalım hakkı olarak nitelendirmek isabetli değildir. Zira söz konusu durumda önalım hakkı ancak payların mirasçılar tarafından bir başkasına devredilmesi halinde kullanılabilir. Buna karşılık alım hakkının kullanılabilmesi için mirasçılarının paylarını bir başkasına devretmeleri gerekli değildir. Önalım ve alım hakları konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Bkz. Eren (n. 75) 329; Kılıçoğlu, Borçlar (n. 75) 33; M. Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve S. Oktay Özdemir, Eşya Hukuku, (25. Baskı, Filiz 2023) 612; Cevdet Yavuz, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler (11. Baskı, Beta 2022) 285 vd; Ahmet Kılıçoğlu, Eşya Hukuku, (Turhan 2021) 403, 412; Nagehan Kırkbeşoğlu, Kanundan ve Sözleşmeden Doğan Önalım hakkı (On İki Levha 2020) 44; H. Mirsad Günday, Alım hakkı, (Adalet 2021) 102 vd. TTK m. 596/2'de mirasçılarının paylarının satın alınabilmesi için payların mirasçılar tarafından bir başkasına devredilmesi şartı aranmamıştır. Dolayısıyla TTK m. 596/2 çerçevesinde şirkete tanınan hak, niteliği itibarıyla yasal bir alım hakkıdır. Aksi yönde bkz. Bozkurt, Sorunlar (n 4) 411.

değildir. Mirasçılarının bu konuda sadece kendilerine önerilen satış bedelinin gerçek değeri yansıtmadığı hususunda bir itirazları söz konusu olabilir⁷⁹. Bu durumda da alım hakkının bulunup bulunmadığı değil satış bedelinin gerçek değeri yansıtıp yansıtmadığı tartışma konusu olacaktır.

C. Alım hakkı Kullanılarak Mirasçılarının Onaylanmasının Reddedilmesi

Payın kanun gereği geçişini düzenleyen TTK m. 596'da alım hakkının kullanılması ve onayın reddine ilişkin kararın alınmasında yetkili organ konusunda bir düzenlemeye yer verilmemiştir⁸⁰. Ancak payın iradi olarak geçişini düzenleyen TTK m. 595'te devrin onaylanması konusunda yetkili organın genel kurul olduğu açık bir şekilde düzenlenmiştir. Aynı şekilde payların miras yoluyla geçişini düzenleyen TTK m. 596/1'de de “..tüm haklar ve borçlar, genel kurul onayına gerek olmaksızın esas sermaye payını iktisap eden kişiye geçer” şeklinde bir düzenlemeye yer verilerek dolaylı olarak onaylanmanın reddi konusunda da yetkili organın genel kurul olduğu ortaya konulmuştur. Ayrıca Yargıtay da bir kararında bu konuda yetkili organın genel kurul olduğuna ilişkin bölge adliye mahkemesi kararını onamıştır⁸¹. Doktrinde de limited şirketlerde sermaye payının miras yoluyla geçişinde TTK m. 596/2 çerçevesinde alım hakkının kullanılması ve onaylanmanın reddi konusunda yetkili organın genel kurul olduğu çoğunlukla kabul edilmektedir⁸². Genel kurulun bu yetkisini bir başka kişi veya organa devredebilmesi mümkün değildir⁸³ (TTK m. 616/1/g).

TTK m. 596'2'de alım hakkının kullanılması ve onaylanmanın reddi şeklinde iki ayrı aşamadan söz edilmektedir. Dolayısıyla burada yetkili organ konusunda iki ayrı aşamanın da ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiği düşünülebilir. Ancak onaylanmanın reddi ancak satın alma hakkının kullanılmasıyla gerçekleşebilir. Bu sebeple alım hakkının kullanılması ile onaylanmanın reddi konusunda farklı organların yetkili olduğunun söylenebilmesi mümkün değildir. Onayın reddi, alım hakkının kullanılmasına bağlı olduğundan her iki aşamanın yerine getirilmesi konusunda da yetkili organ genel kuruldur⁸⁴.

⁷⁹ Aynı yönde bkz. Bilgili ve Demirkapı (n 10) 756.

⁸⁰ Türk hukukunun aksine İsviçre hukukunda yetkili organın genel kurul olduğu hususunun açık bir şekilde düzenlendiği hususunda bkz. Şener, Limited (n 3) 342.

⁸¹ Yargıtay 11 HD, 21.09.2022, 8468/6135 (Lexpera, 12.05.2024). Ayrıca bkz. İzmir BAM 11 HD, 02.12.2021, 356/1452 (Lexpera, 14.05.2024).

⁸² Tekinalp (n 8) 486; Pulaşlı, Genel Esaslar (n 12) 1036; Şener, Ortaklıklar (n 3) 704; Bilgili ve Demirkapı (n 10) 756; Dural (n 4) 120; Şener, Limited (n 3) 342-343; Kendigelen ve Kırcı (n 4) 188. Doktrinde tespit edebildiğimiz kadarıyla sadece Çamoğlu bu konuda yetkili organın müdürler kurulu olduğunu ileri sürmektedir Yazara göre bu konuda genel kurulun yetkili olabilmesi için limited şirket esas sözleşmesinde önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım haklarının kullanılmasının bir genel kurul kararına bağlanmış olması gerekir. Bkz. Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 5) N. 1673a.

⁸³ Kendigelen ve Kırcı (n 4) 189.

⁸⁴ Bu konuda alım hakkının kullanılması konusunda müdür veya müdürler kurulunun onayın reddedilmesi konusunda da genel kurulun yetkili olduğu hususu ileri sürülebilir. Ancak onaylanmanın

Müdürlerin veya müdürler kurulunun alım hakkının kullanılması konusunda bir yetkisi bulunmadığından mirasçıların pay defterine kaydedilmesi ve/veya ticaret sicilinde tescil edilmesi genel kurulun alım hakkının kullanılmasından feragat ettiği anlamına gelmez⁸⁵. Zira mirasçılar ortağın ölümüyle birlikte kendiliğinden ortaklık sıfatını kazandıklarından müdür veya müdürler kurulu tarafından mirasçıların pay defterine kaydedilmeleri ve ticaret sicilinde tescil edilmeleri gerekir. Söz konusu işlemlerin yapılması sadece fiili durum ile pay defterinde ve ticaret sicilindeki kayıtların uyumlu hale getirilmesini sağlar. Aynı şekilde TTK m. 596/2’de düzenlenen alım hakkının kullanılmasından önce mirasçıların genel kurul toplantılarına davet edilmesi ve mirasçıların toplantıda oy kullanmaları da şirketin alım hakkının kullanılması konusunda bir engel teşkil etmez. Zira genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı ortağın ölümüyle birlikte kendiliğinden mirasçılara geçeceğinden söz konusu hakların kullandırılması şirketin alım hakkından feragat ettiği şeklinde yorumlanamaz⁸⁶. Ancak genel kurulun üç aylık süre dolmadan önce söz konusu hakkın kullanılmasından feragat edebilmesi mümkündür⁸⁷. Üç aylık süre içerisinde yapılan bir genel kurul toplantısında mirasçıların onaylanması, alım hakkının kullanılmasından feragat edildiği anlamına gelir.

Anonim şirketlerde ise alım hakkı, limited şirketlerden farklı olarak yönetim kurulu tarafından kullanılır. Dolayısıyla anonim şirketlerde alım hakkının kullanılması konusunda ortakların genel kurulda sahip oldukları oy sayısı herhangi bir öneme sahip değildir. Örneğin üç kişiden oluşan bir yönetim kurulunda şirketin %90 oranında payına sahip olan bir yönetim kurulu üyesinin ölümü halinde, geride kalan iki yönetim kurulu üyesinin alım hakkının kullanılmasına ilişkin yönetim kurulu kararı alarak, toplamda şirket paylarının %90’ına sahip olan mirasçılara payların geçişini onaylamayı reddedebilmeleri mümkündür. Limited şirketlerde ise aynı örnekte alım hakkının ölen ortağın mirasçılarının da katılabileceği genel kurul tarafından kullanılması gerekir. Buna karşılık geride kalan müdürlerin bu konuda bir müdürler kurulu kararı alarak alım hakkını kullanabilmeleri mümkün değildir.

TTK m. 596’da genel kurulun bu konuda alacağı karar açısından bir nisap düzenlenmemiştir. Bu sebeple söz konusu kararın olağan nisapla alınabilmesi mümkündür⁸⁸. Ayrıca TTK m. 596/4’te payın geçişinin açıkça ve yazılı bir şekilde reddedil-

reddedilmesi ancak alım hakkının kullanılmasıyla mümkün olduğundan her iki aşamanın yerine getirilmesi konusunda farklı organların yetkili olduğunun ileri sürülmesi söz konusu hakkın kullanılmasını önemli ölçüde zorlaştırır.

⁸⁵ Kendigelen ve Kırcı (n 4) 192; Dural (n 4) 117-118; Yıldız (n 10) 147. Aksi yönde bkz. Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 5) N.1673b; Yılmaz ve Sulu (n 37) 825. Çamoğlu’na göre göre pay defterine mirasçıların kaydedilmeyip açıklama kısmına payların miras yoluyla intikal ettiği bilgisinin yazılması halinde ise şirketin alım hakkı ortadan kalkmaz. Bkz. Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 5) N.1673b.

⁸⁶ Aksi görüş için bkz. Pulaşlı, Şerh (n 5) 2234; Pulaşlı, Sorunlar (n 27) 47.

⁸⁷ Şener, Limited (n 3) 344.

⁸⁸ Aynı yönde bkz. Şener, Limited (n 3) 343; Kendigelen ve Kırcı (n 4) 189; Şener, Ortaklıklar (n

mesi gerektiği belirtilmiştir. Ancak söz konusu kararın alınmasında yetkili organın genel kurul olduğu düşünüldüğünde kararın yazılı olmaması mümkün değildir.

Limited şirketlerde payın miras yoluyla geçişi konusunda üzerinde durulması gereken bir diğer konu ise onaylamanın reddine (alım hakkının kullanılmasına) ilişkin gündem maddesinin görüşüleceği genel kurul toplantısında mirasçılardan oy hakkına sahip olup olmadığıdır. Daha önce de ifade edildiği üzere limited şirketlerde ortağın ölümü halinde hem malvarlıksal hem de yönetsel haklar kendiliğinden mirasçılara geçer. Ayrıca anonim şirketlerden farklı olarak limited şirketlerde yönetsel hakların kullanılabilmesi için şirketin onayı da gerekli değildir. Dolayısıyla limited şirketlerde mirasçılardan ortağın ölümünde sonra yapılacak olan genel kurul toplantılarına katılmaları ve oy kullanmalarının önünde bir engel bulunmamaktadır.

Bu konuda tartışılması gereken esas sorun, mirasçılardan söz konusu haklara sahip olup olmadığı değil, payın kendilerine geçişinin onaylanmasının reddine ilişkin genel kurul toplantısında oy haklarını kullanıp kullanamayacaklarıdır. Limited şirketlerde ortakların oy hakkından yoksun olduğu haller TTK m. 619'da düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemede şirket yönetimine katılan kişilerin müdürlerin ibralarında oy kullanamayacağı, payın şirket tarafından iktisap edilmesi halinde payı devreden kişinin oy kullanamayacağı ve bağlılık yükümü veya rekabet yasağına aykırı faaliyetlerde bulunulmasını onaylayan kararlarda ilgili ortağın oy kullanamayacağı belirtilmiştir. Limited şirketlerde oydan yoksunluk halleri, TTK m. 619'da sınırlı sayıda sayılmıştır. Oydan yoksunluk halleri istisnai nitelikte olduklarından dar yorumlanmaları gerekir⁸⁹. Bu sebeple şirket sözleşmesinde söz konusu hususların dışında oydan yoksunluk sebepleri düzenlenemez. Doktrinde de TTK m. 619'da düzenlenen hususların dışında esas sözleşmeyle oydan yoksunluk hallerinin düzenlenemeyeceği hususu genel olarak kabul edilmektedir⁹⁰. Dolayısıyla limited şirketlerde oydan yoksunluk sebepleri anonim şirketlere nazaran daha dar kapsamlıdır⁹¹.

3) 704. Bu hususta ayrıca bkz. İzmir BAM 11 HD, 02.12.2021, 356/1452 (Lexpera, 15.05.2024). İsviçre hukukunda bu kararın ağırlaştırılmış nisapla alındığı, Türk hukukunda bu yönde bir düzenleme yapılmamış olmasının önemli bir eksiklik olduğu hususunda bkz. Şener, Limited (n 3) 343. Söz konusu kararın ağırlaştırılmış nisapla alınması gerektiği hususunda bkz. Taşdelen (n 69) 131.

⁸⁹ İsmail Kırca ve Murat Gürel, 'Limited Şirket Ortağının Kendisini Çıkarmaya Yönelik Genel Kurul Kararının Alınmasında Oy Hakkına Sahip Olup Olmadığı Sorunu', in Murat Gürel, Ufuk Tekin ve İbrahim Bektaş (eds), Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 60. Yıl Armağanı (BTHAE 2015) 197, 218; F.Pelin Tokcan, Limited Ortaklıkta Oy Hakkından Yoksunluk (On İki Levha 2018) 23.

⁹⁰ Kendigelen ve Kırca (n 4) 67; Şener, Limited (n 3) 587-588; Şener, Ortaklıklar (n 3) 745; Tokcan (n 89) 22-23 Levent Biçer ve Esra Hamamcıoğlu, 'Limited Şirket Genel Kurulunda Yetersayılar' (2017) 16 (2) İKÜHFD 343, 377. Bu görüşte olan diğer yazarlar için bkz. Bilgili ve Cengil (n 30) 94; Tokcan (n 89) 21 dn 20. Aksi yönde bkz. Bilgili ve Cengil (n 30) 94; Yıldız (n 10) 225.

⁹¹ Tokcan (n 89) 18; Bilgili ve Cengil (n 30) 82; Kırca ve Gürel (n 89) 217-218; Yıldız (n 10) 225; Ozan Can, 'Bilgi Alma ve İnceleme Talebi Müdürler Tarafından Reddedilen Limited Şirket Ortağının Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorusu Üzerine Düşünceler' (2015) 2 ABD 45, 51, 52.

Anonim şirketlerde ortakların şirketle arasındaki kişisel nitelikteki⁹² bir iş, işlem veya davaya ilişkin oylamalarda oy hakkını kullanabilmeleri mümkün değildir (TTK m. 436/1). Ancak limited şirketlerde benzer bir düzenlemeye yer verilmediği gibi bu hususta anonim şirketlere ilişkin hükümlere de atıf yapılmamıştır⁹³. Dolayısıyla söz konusu düzenlemenin limited şirketlerde uygulanabilmesi mümkün değildir⁹⁴.

Bunun dışında limited şirketlerde payın miras yoluyla geçişine benzer diğer bazı durumlarda da genel kurul kararına konu olan ortakların oy hakkından yoksun olacaklarına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Örneğin payın devrinin onaylanmasına ilişkin genel kurul kararında payını devreden⁹⁵ ortağın da oy kullanabilmesi mümkündür⁹⁶. Aynı şekilde bir ortağın şirket sözleşmesinde yazılı olan sebeplerden dolayı ortaklıktan çıkarılmasına ilişkin genel kurul kararında da çıkarılmak istenen ortak açısından bir oydan yoksunluk hali düzenlenmemiştir. Bu kararın alınmasında çıkarılmak istenen ortağın da oy kullanabilmesi mümkündür⁹⁷. Kanaatimizce söz konusu hususlar da dikkate alındığında mirasçıların payın miras yoluyla geçtiği kişilerin onaylanmasının reddine ilişkin genel kurul toplantılarına katılmaları ve oy kullanmalarının önünde de bir engel bulunmamaktadır⁹⁸.

⁹² Anonim şirketlerde söz konusu düzenlemedeki “kişisel nitelik” ifadesiyle pay sahibinin şirketle herhangi bir üçüncü kişi gibi karşı karşıya gelmesi halinin kastedildiği hususunda bkz. Ömer Teoman, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu (BTHAE 1983) 87.

⁹³ Bu hususun eleştirisi için bkz. Kendigelen ve Kırca (n 4) 67; Yıldız (n 10) 225; Bilgili ve Demirkapı (n 10) 667-668. Ayrıca mirasçıların iktisap ettiği payların satın alınmasına ilişkin genel kurul kararında söz konusu kişilerin oy hakkından yoksun olup olmadığı değerlendirilirken payların diğer ortaklar tarafından satın alınması halinde aynı tartışmanın payları devralan diğer ortaklar açısından da yapılması gerekir. Dolayısıyla payları satın alan kişinin oy kullandığı bir genel kurul toplantısında payları alım hakkına konu edilen ortakların oy hakkından yoksun oldukları ileri sürülemez.

⁹⁴ Aynı yönde bkz. Biçer ve Hamamcıoğlu (n 90) 377; Kırca ve Gürel (n 89) 217 vd..

⁹⁵ Devralan kişinin de aynı zamanda limite şirket ortağı olması durumunda oy kullanabileceği hususunda bkz. Umut Karakaya, ‘Limited Şirket Pay Devrinin Onaylandığı Genel Kurulda Devreden Ortağın Kullandığı Oyların Geçerliliği’ (2023) 8(3) Regesta 363, 377.

⁹⁶ Bilgili ve Cengil (n 30) 102; Kendigelen ve Kırca (n 4) 186; Karakaya (n 95) 377. Aksi yönde bkz. Pulaşlı, Sorunlar (n 27) 47-48; Pulaşlı, Şerh (n 5) 2235.

⁹⁷ Tekinalp (n 8) 569; Bilgili ve Cengil (n 30) 103; Şener, Limited (n 3) 770; Bilgili ve Demirkapı (n 10) 771; Tuğba Özdoğan Daloğlu, Limited Şirketlerde Çıkma ve Çıkarılma (On İki Levha 2020), 110. Aksi yönde bkz. Ersin Çamoğlu, ‘Limited Ortaklıktan Çıkarılmak İstenen Ortak Genel Kurul Kararında Oy Kullanabilir mi?’, Mehmet Özdamar, Hayrettin Çağlar, Kürşat Göktürk, Mehmet Çelebi Can, Esra Kaşak, Fevzi Fırat Gözüyeşil ve Bilge Ayтуğar (eds) Prof.Dr. Rıza Ayhan’a Armağan (Yetkin 2022) 175, 181. Alman hukukunda doktrin ve mahkeme kararlarında çıkarılmak istenen ortağın oy hakkının bulunmadığı konusunda görüş birliği bulunmaktadır. Bkz. Çamoğlu (n 97) 183. Oydan yoksunluğun söz konusu olduğu durumlarda ortağın genel kurul toplantısına katılabilmesi mümkündür. Bir başka ifadeyle oydan yoksunluk, genel kurul toplantısına katılma hakkını ortadan kaldırmaz. Bkz. Can (n 91) 51; Bilgili ve Cengil (n 30) 82; Ernst Hirsch, Ticaret Hukuku Dersleri (3. Bası, Hak 1948) 292; Teoman (n 92) 173; Bilgili ve Demirkapı (n 10) 664; Şener, Limited (n 3) 591.

⁹⁸ Kendigelen ve Kırca (n 4) 187; Kendigelen (n 10) 504; Kırca ve Gürel (n 89) 221. Aksi yönde bkz. Pulaşlı, Şerh (n 5) 2235; Pulaşlı, Sorunlar (n 27) 48. Mirasçıların paylarının şirket tarafından satın alınması halinde TTK m. 619/2 çerçevesinde oydan yoksunluğun söz konusu olacağı hususunda

Genel kurulda bu hususta yapılacak olan oylamanın konusu mirasçılarının ortaklık sıfatının onaylanması değildir. Zira TTK m. 596/1'e göre mirasçılara payın geçişi genel kurulun onayına bağlanmamıştır. Söz konusu düzenlemeyle limited şirkete geçmişe yönelik sonuç doğuracak şekilde alım hakkı tanınmıştır. Söz konusu durum TTK m. 596 gerekçesinde "geçişin askıda olduğu" şeklinde ifade edilmiştir. Ancak söz konusu oylama sonucuna kadar mirasçılarının ortaklık sıfatı ve ortaklık haklarının askıda olduğunun söylenebilmesi mümkün değildir⁹⁹. Daha önce de ifade edildiği üzere mirasçılar, ortağın ölüm tarihi itibarıyla diğer haklar gibi genel kurula katılma ve oy kullanma hakkını da kazanmıştır. Gerekçede yer alan "askıda" ifadesi alım hakkının kullanılıp kullanılmayacağı hususunda belirsizliğin bulunduğu üç aylık süreçte ortaklık haklarının geçişinin kesin değil geçici olduğunu ifade etmektedir. Nitekim miras hukuku açısından da mirasın reddedilip reddedilmeyeceğinin belirsiz olduğu dönemde mirasın geçişinin geçici bir nitelik taşıdığını belirtmek için "askıda" ifadesi kullanılmaktadır.¹⁰⁰

Bu konuda üzerinde durulması gereken bir diğer husus da şirketin onaylamanın reddi kararında herhangi bir sebep göstermesinin gerekli olup olmadığıdır. Onaylamanın reddine ilişkin TTK m. 596/2'de şirketin bu kararı alabilmesi için haklı bir sebebinin bulunması gerektiği konusunda bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu sebeple limited şirketin onaylamayı reddedebilmesi için bir sebep göstermesi gerekmez¹⁰¹. Ancak bu konuda bir sebep gösterilmesinin gerekmemesi, şirketin keyfi bir şekilde onaylamayı reddedebileceği anlamına gelmez. Eşit işlem ilkesi ve dürüstlük kuralına aykırı genel kurul kararlarının iptaline ilişkin düzenlemeler, anonim şirketlerde ve limited şirketlerde yönetim organının ve genel kurulun ortaklara keyfi bir şekilde davranmalarını engellemektedir. Limited şirketlerde onaylamanın reddi konusunda genel kurulun yetkili olduğu dikkate alındığında dürüstlük kuralına aykırı olarak alınan onaylamanın reddi kararlarının iptali gündeme gelecektir. Özellikle şirketin mirasçılarının bir kısmına payların geçişini onaylayıp, diğerlerini onaylamayı reddetmesi dürüstlük kuralı çerçevesinde mahkemelerin denetimine tabi olacaktır¹⁰². Limited şirketlerde de genel kurul kararlarının dürüstlük kuralına

bkz. Bilgili ve Demirkapı (n 10) 757. Mirasçılarının söz konusu kararın alınmasında oy kullanabilmesine yönelik eleştiriler için bkz. Kendigelen (n 10) 504; Kendigelen ve Kırcı (n 4) 187.

⁹⁹ Ancak TTK m. 596'nın madde gerekçesinin son cümlesinde hatalı bir şekilde "geçişin askıda olduğu" açıklamasına yer verilmiştir. Söz konusu ifade gerekçede yer alan diğer değerlendirmelerle de çelişmektedir. Aslında söz konusu ifade ile payın mirasçılara geçişinin "kesin" olmadığı anlatılmak istenmektedir. Bu konudaki haklı eleştiriler için bkz. Pulaşlı, Şerh (n 5) 2232-2233; Bozkurt, Sorunlar (n 4) 402-405; Dural (n 4) 118-119.

¹⁰⁰ Mirasın geçişi konusunda aynı kavramı kullanan yazarlar için bkz. Serozan ve Engin (n 4) 68.

¹⁰¹ Anonim şirketlerdeki alım hakkının kullanılması konusunda aynı yönde bkz. Setenay Yağmur, Anonim Şirketlerde Eşit İşlem İlkesi (On İki Levha 2020) 95; Yüksel (n 4) 165; Akın (n 6) 74.

¹⁰² Anonim şirketler açısından aynı yönde bkz. Yağmur (n 101) 96-97; Tamer Bozkurt, 'Yargıtay Kararları Ekseninde Anonim Şirketlerde Bağlı Nama Yazılı Paylarla İlgili Bazı Sorunlar ve Çözüm Önerileri', in Yasin Barış Özceli, İbrahim Bektaş (eds), Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu (BTHAE 2021) 112, 133; Ali Paşlı, 'Yargıtay Kararları Işığında Anonim Şirket

aykırı olması anonim şirketlerde olduğu gibi genel kurul kararının iptalini gerektirir (TTK m. 622, 445). İptal sebepleri mahkemeler tarafından resen dikkate alınamayacağından bu hususta ortaklar tarafından mutlaka genel kurul kararının alındığı tarihten itibaren üç aylık süre içerisinde iptal davası açılması gerekir.

D. Alım Hakkı Kullanılarak Mirasçılarını Onaylamannın Reddedilebileceği Süre

TTK m. 596/2’de düzenlenen alım hakkının payın mirasçılara geçişinin öğrenildiği tarihten itibaren üç ay içerisinde¹⁰³ kullanılması gerekir¹⁰⁴. Bu sürenin şirket sözleşmesiyle değiştirilmesi mümkün değildir¹⁰⁵. Red kararının üç aylık süre içerisinde alınması yeterlidir. Söz konusu kararın üç aylık süre içerisinde mirasçılara tebliğ edilmesi gerekli değildir¹⁰⁶. Üç aylık süre hak düşürücü niteliktedir. Dolayısıyla üç aylık süre içerisinde limited şirketin onay vermektan kaçınmaya ilişkin bir genel kurul kararı almaması halinde, mirasçılara onay verilmiş sayılır. Söz konusu husus TK m. 596/4’te de açıkça ifade edilmiştir.

Bu konuda üzerinde durulması gereken diğer bir husus ise şirketin alım hakkını kullanabilmesi için mirasçılar tarafından kendisine bu konuda bir başvuru yapılmasının gerekli olup olmadığıdır. Kanaatimizce limited şirketin alım hakkını kullanabilmesi için mirasçılar tarafından genel kurul onayı, pay defterine kayıt veya ticaret siciline tescil konusunda şirketten bir talepte bulunulması gerekli değildir. Zira mirasçılarının miras yoluyla kendilerine intikal eden ortaklık haklarını kullanabilmeleri, söz konusu işlemlerin yapılmasına bağlı değildir. Dolayısıyla söz konusu işlemler yapılmamış olsa bile mirasçılar kendiliğinden ortaklık haklarına sahip olur. Bu sebeple alım hakkının kullanılabilmesi için mirasçılarının ortaklığa kabul konusunda bir başvuruda bulunmalarının beklenmesi doğru değildir.

Pay (Hisse) Devri’, in Abuzer Kendigelen, Müge Evlek, Nurgül Yıldız, Necdet Uzel, İsmail Cem Soykan (eds), Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu (On İki Levha 2018)71, 137; Gülşah Yılmaz, Pay Sahipleri Sözleşmesinden Doğan Birlikte Satma Hakkı ve Birlikte Satışa Zorlama Hakkı (On İki Levha 2018) 227; Tamer Bozkurt, Anonim Şirketlerde Pay Devrinin Sınırlandırılması (Bağlam)-Die Vinkulierung (On İki Levha 2016) 134; İdil Nur Gürbüz Gökberk, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Bakımından Eşit İşlem İlkesi (On İki Levha 2020) 108; Cenkeci (n 76) 387-388, 394 vd.; Akın (n 6) 79-80.

¹⁰³ 6762 sayılı TTK m. 521/2’de söz konusu süre bir ay olarak düzenlenmiştir. İsviçre hukukunda ise bu süre altı ay olarak belirlenmiştir. Bkz. Şener, Limited (n 3) 343 dn 214; Kendigelen ve Kirca (n 4) 189; Bozkurt, Sorunlar (n 4) 406. Payın devri halinde şirketin alım hakkını kullanabileceği üç aylık süre ise bu konuda şirkete yapılacak olan başvurudan itibaren işlemeye başlamaktadır (TTK m. 595/7).

¹⁰⁴ Söz konusu süre anonim şirketlerde mirasçılarının pay defterine kaydedilme konusundaki taleplerinden itibaren işlemeye başlar (TTK m. 494/3). İsviçre hukukunda da süre, şirkete yapılacak başvuru tarihinden itibaren başlamaktadır. Bkz. Bozkurt, Sorunlar (n 4) 407.

¹⁰⁵ Şener, Limited (n 3) 343-344

¹⁰⁶ Bakırköy 3 Asliye Ticaret Mahkemesi, 20.2.2020, 161/166 (Lexpera, 12.05.2024). Aynı yönde bkz. Pulaşlı, Sorunlar (n 27) 49-50; Pulaşlı, Şerh (n 5) 2236. Aksi yönde bkz. Şener, Limited (n 3) 344.

E. Alım Hakkı Kullanılarak Mirasçılardan Onaylanmasının Reddedilmesi Halinde Mirasçılara Ödenecek Bedelin Tespiti

Limited şirketlerde payın miras yoluyla geçişine genel kurul tarafından onay verilmemesi için şirket tarafından payların gerçek değeriyle¹⁰⁷ satın alınmasının önerilmesi gerekir. Alım hakkının kullanılması sırasında önerilen bedelin mirasçılardan tarafından kabul edilmemesi halinde payların gerçek değeri mirasçılardan veya şirketin başvurusu üzerine mahkeme tarafından belirlenir¹⁰⁸ (TTK m. 597/1). TTK m. 596/2’de alım önerisinin şirket, ortaklar veya üçüncü bir kişi hesabına yapılabileceği düzenlenmiş olmasına rağmen gerçek değer belirlenmesi konusunda mahkemeye başvurma hakkı sadece mirasçılara ve şirkete tanınmıştır¹⁰⁹. Bu konuda şirket ortaklarının veya üçüncü kişilerin mahkemeye başvurabilmeleri mümkün değildir. Mirasçılar¹¹⁰ tarafından açılan davada şirketin, şirket tarafından açılacak olan davalarda da mirasçılardan davalı olarak gösterilmesi gerekir¹¹¹. Bedelin mahkeme tarafından belirlendiği durumlarda yargılama ve değer belirleme giderleri mahkeme tarafından paylaşılır¹¹² (TTK m. 597/2)

Gerçek değer belirlenirken şirketin tasfiye değeri değil yaşayan işletme değeri dikkate alınır. Bir başka ifadeyle gerçek değer işletmenin devamlılığı esasına göre belirlenmesi gerekir. Bu çerçevede payların değeri belirlenirken işletme değeri, sınav haklarının piyasa değeri ve şirketin izleyen faaliyet dönemlerindeki kâr ihtimallerinin de dikkate alınması gerekir¹¹³. Mahkemenin gerçek değere ilişkin kararı kesindir (TTK m. 597/2). Gerçek değer belirlenmesi konusunda anonim ve limited şirketler arasında önemli bir farklılığa yer verilmiştir. Anonim şirketlere ilişkin TTK m. 493/5’te mahkemenin şirketin karar tarihine en yakın tarihteki değerini dikkate alacağı belirtilmesine rağmen limited şirketlere ilişkin TTK m. 597’de benzer bir düzenlemeye yer verilmemiştir¹¹⁴. Ayrıca anonim şirketlerde limited şirketlerden

¹⁰⁷ Şirket sözleşmesinde bu konuda başka bir hesaplama yönteminin belirlenmeyeceği hususunda bkz. Tekinalp (n 8) 561.

¹⁰⁸ Gerçek değer belirlenmesi konusunda taraflar arasında tahkim sözleşmesi yapılabileceği veya tarafların gerçek değer belirlenmesi yöntemini belirleyebilecekleri hususunda bkz. Şener, Limited (n 3) 347. Bu hususta ayrıca bkz. Akın (n 6) 103-107.

¹⁰⁹ Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 5) N.1674. Bu davanın niteliği itibarıyla bir tespit davası olduğu hususunda bkz. Şener, Limited (n 3) 347-348.

¹¹⁰ Miras ortaklığında miras paylaşılana kadar terekeyle ilgili davaların mirasçılardan birlikte açılması gerekir. Bkz. İnan, Ertaş ve Albaş (n 15) 560. Ancak limited şirket payı mirasçılara miras payları oranında kendiliğinden geçtiğinden mirasçılardan her birinin bu davayı açabilmesi mümkündür.

¹¹¹ Şener, Limited (n 3) 348.

¹¹² Mahkemenin özel bir durum olmadığı sürece söz konusu giderleri şirkete yüklemesi gerektiği hususunda bkz. Şener, Limited (n 3) 351. Buna karşılık anonim şirketlerde ise söz konusu giderler şirketin üzerinde bırakılmıştır (TTK m. 493/5).

¹¹³ Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 5) N.1674, N. 1153; Tekinalp (n 8) 561-562; Şener, Limited (n 3) 349; Taşdelen (n 69) 131-132.

¹¹⁴ TTK m. 493/5’teki düzenlemenin kıyasen limited şirketlerde de uygulanacağı hususunda bkz.

farklı olarak mirasçılardan şirket tarafından önerilen bedeli bir ay içerisinde reddetmemeleri halinde şirketin devralma önerisini kabul etmiş sayılacakları düzenlenmiştir (TTK m. 493/6). Buna karşılık limited şirketlerde benzer bir düzenlemeye yer verilmediği gibi bu hususta anonim şirketlere ilişkin hükümlere de atıf yapılmamıştır.

Bu konuda üzerinde durulması gereken bir diğer durum da alım hakkının kullanılmasından sonra payların değerinin mirasçılara ödenmemesinin alım hakkı üzerindeki etkisidir. TTK m. 596/2'ye göre alım hakkının kullanılması ancak payların gerçek değerinin ödenmesi halinde mümkündür. Bu sebeple alım hakkına konu olan payların bedelinin ödenmemesi halinde mirasçılar borçlunun temerrüdüne ilişkin hükümlere (TBK m. 117 vd.) başvurabilecekleri gibi karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde temerrüt haline ilişkin seçimlik hakları (TBK m. 125) da kullanabilir¹¹⁵.

F. Alım Hakkı Kullanılarak Mirasçılardan Onaylanmasının Reddedilmesinin Sonuçları

TTK m. 596/2'de düzenlenen alım hakkı, limited şirkete tanınmış bozucu yenilik doğuran bir hak niteliğindedir. Söz konusu hakkın kullanılmasıyla birlikte ortağın ölümüyle birlikte kendiliğinden mirasçılara geçen ortaklık payı şirkete, şirketin ortağına veya üçüncü bir kişiye geçer. Ancak söz konusu düzenleme çerçevesinde alım hakkının kullanılması diğer yenilik doğurucu haklardan farklı olarak hakkın kullanılmasıyla birlikte değil, geçmişe etkili bir şekilde yani devrin gerçekleştiği günden (ortağın ölümünden) itibaren etkili olur. Dolayısıyla TTK m. 596/2 çerçevesinde alım hakkını kullanması halinde mirasçılardan kendiliğinden kazandıkları ortaklık sıfatı geçmişe etkili bir şekilde sona erer (TTK m. 596/3).

Payın miras yoluyla geçişinde ortaklık sıfatına bağlı haklar bozucu şarta bağlı olarak mirasçılara geçer¹¹⁶. Bozucu şart, genel kurul tarafından alım hakkı kullanılarak mirasçılardan onaylanmasının reddedilmesi halinde gerçekleşmiş olur. Söz konusu durum TTK m. 596/3'ün madde gerekçesinde geçişin askıda olduğu şeklinde ifade edilmiştir. Ancak geçişin askıda olması ile ortaklık sıfatına bağlı hakların bozucu şarta bağlı olarak mirasçılara geçmesi birbirinden farklıdır. Bu sebeple şirketin alım hakkının kullanılıp kullanılmayacağını belirli olmadığı dönemde geçişin askıda olduğunun ileri sürülmesi isabetli değildir. Zira ortaklık sıfatına bağlı tüm hak ve borçlar zaten ortağın ölümüyle birlikte kendiliğinden mirasçılara geçmiştir.

Limited şirket tarafından payın geçişine onay verilmesinin reddedilmesi halinde söz konusu red kararı geçmişe etkili bir şekilde etkili olacağından mirasçılardan malvarlıksal haklar çerçevesinde limited şirketten aldıkları ödemeleri iade

Şener, Limited (n 3) 346, 351. Limited şirketlerde de bu konuda karar tarihine en yakın tarihi diktate alınacağı hususunda bkz. Ayhan, Çağlar ve Özdamar (n 8) 499.

¹¹⁵ Alım hakkının kullanıldığı durumlarda bedelin ödenmemesi halinde temerrüde ilişkin hükümlerin veya TBK m. 125'te düzenlenen seçimlik hakların kullanılabilmesi hususunda bkz. Günday (n 78) 392.

¹¹⁶ Tekinalp (n 8) 560; Pulaşlı, Şerh (n 5) 2231.

etmeleri gerekir¹¹⁷. Bu sebeple red kararının verilmesinden önce ortaklık paylarını miras yoluyla iktisap eden kişilere kâr payı dağıtılmışsa, bunların limited şirkete iade edilmesi gerekir¹¹⁸. Söz konusu sorunun ortaya çıkmasının engellenmesi için bu dönemde kâr payı veya bedelsiz pay dağıtımı yapılması halinde bunların şirket tarafından emanet hesabına alınması, söz konusu paylara ilişkin rüçhan haklarının (red kararı verilmemesi halinde mirasçılara devredilmek şartıyla) şirket tarafından kullanılması, miras yoluyla iktisap edilen payların devrinin alım hakkının kullanılıp kullanılmayacağı hususunun ortaya çıkacağı tarihe kadar ertelenmesi gerekir¹¹⁹.

Red kararının geçmişe etkili olarak sonuç doğurması, mirasçıların ortaklık payını iktisap ettikleri tarih ile red kararının verildiği tarih arasında yapılan genel kurul toplantılarında alınan kararların geçerli olup olmayacağı sorununun karşımıza çıkarır. Zira anonim şirketlerden farklı olarak limited şirketlerde mirasçılar genel kurul onayına gerek olmaksızın yönetsel hakları da kullanabilir. Bu kapsamda ortaklık payını miras yoluyla iktisap eden kişilerin genel kurulun red kararından önce yapılan genel kurul toplantılarına katılma ve oy kullanma hakları da bulunmaktadır. Red kararının verilmesinden sonra söz konusu genel kurul toplantılarında alınan kararların da geçersiz olduğunun kabul edilmesi genel kurulda alınan kararların akıbeti açısından ciddi sorunlara sebep olabilir¹²⁰. Bu yüzden kanun koyucu red kararının geçmişe etkili bir şekilde sonuç doğuracağını kabul etmekle birlikte, red karardan önce yapılan genel kurul toplantılarında alınan kararlar açısından bu hususta bir istisna getirmiştir. TTK m. 596/3'e göre red kararının geçmişe etkili olması, bu kararın alınmasından önceki genel kurul kararlarının geçerliliğini etkilemez¹²¹. Ancak burada kastedilen geçersizlik genel kurul toplantılarına mirasçıların katılması ve oy kullanmasından kaynaklanan sebeplere ilişkindir. Yoksa söz konusu kararlara ilişkin başka geçersizlik sebepleri gerçekleşmişse bunların ileri sürülmesinde herhangi bir engel bulunmamaktadır. Bunun dışında yönetsel haklar açısından sadece genel kurulda alınan kararların geçerliliği konusunda bir istisnaya yer verildiğinden diğer yönetsel haklar da red kararıyla birlikte geçmişe yönelik olarak ortadan kalkar. Bu çerçevede mirasçılar tarafından ortak sıfatıyla açılan genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü, sorumluluk vb. davalar varsa söz konusu davaların da red karardan olumsuz bir şekilde etkilenmesi gerekir. Bu yüzden söz konusu dönemde açılan

¹¹⁷ Yapılan ödemelerin sebepsiz zenginleşme hükümleri çerçevesinde iade edilmesi gerektiği hususunda bkz. Yılmaz ve Sulu (n 37) 826-827.

¹¹⁸ Bu ödemelerin, mirasçılara ödenmesi gereken bedelden mahsup edilebileceği hususunda bkz. Kendigelen ve Kırcı (n 4) 190. Bu düzenlemeye yönelik eleştiriler için bkz. Pulaşlı, Sorunlar (n 27) 49.

¹¹⁹ Tekinalp (n 8) 561; Bilgili ve Demirkapı (n 10) 757.

¹²⁰ Söz konusu sorunun ortaya çıkmasının engellenebilmesi için ortağın ölümünden sonra yapılacak ilk genel kurul toplantısında öncelikle mirasçıların ortaklığının onaylanıp onaylanmayacağı gündem maddesinin görüşülmesi gerektiğine ilişkin bir yasal düzenlemenin yapılması gerektiği hususunda bkz. Pulaşlı, Sorunlar (n 27) 49.

¹²¹ Bu düzenlemeye ilişkin eleştiriler için bkz. Pulaşlı, Sorunlar (n 27) 44-46

davaların red kararından olumsuz bir şekilde etkileneceği düşünülerek mahkemeler tarafından genel kurul tarafından red kararı verilir verilmeyeceği hususu açıklığa kavuşana kadar, davaların görülmesine başlanılmaması gerekir¹²².

SONUÇ

Limited şirketlerde ortağın ölümüyle birlikte ortaklık sıfatına bağlı hak ve yükümlülüklerin tamamı genel kurul onayı, pay defterine kayıt ve ticaret sicilinde tescil yapılmasına gerek kalmaksızın kendiliğinden mirasçılara geçer.

Limited şirketlerde payın miras yoluyla geçişi payın iradi olarak geçişinden ve anonim şirketlerde payın miras yoluyla geçişine ilişkin hükümlerden farklı şekilde düzenlenmiştir. Mirasçılar, ortağın ölümüyle birlikte ortaklık sıfatına bağlı tüm hak ve borçları kendiliğinden kazanır. Mirasçılar anonim şirketlerden farklı olarak yönetsel hakları da kullanabilir. Bu konudaki en önemli farklılık birden fazla mirasçının bulunması halinde ölen ortağın payının miras payları oranında kendiliğinden mirasçılara geçmesidir. Bu sebeple anonim şirketlerden farklı olarak ortaklık haklarının kullanılması konusunda bir temsilci atanması gerekli değildir. Mirasçılardan her biri söz konusu ortaklık payları üzerinde diğerlerinden bağımsız bir şekilde tasarruf edebilir.

Payın miras yoluyla geçişinin kendiliğinden gerçekleşmesi, şirketin bu konuda bir fonksiyonunun bulunmaması ortak olmaları arzu edilmeyen birtakım kişilerin ortaklık sıfatını kazanmalarına sebep olabilir. Bu sebeple kanun koyucu anonim şirketlerde olduğu gibi şirkete alım hakkını kullanarak mirasçıları onaylamayı reddetme hakkı tanımıştır. Söz konusu hakkın kullanılmasında yetkili organ genel kuruldur. Bu konuda ağırlaştırılmış bir nisap düzenlenmediğinden söz konusu kararın olağan nisapla alınabilmesi mümkündür. Mirasçılar ortağın ölümüyle birlikte genel kurula katılma ve oy hakkını kazandıklarından bu konunun görüşüleceği genel kurul toplantılarına katılabilir ve oy kullanabilirler. Mirasçıların söz konusu kararın alınmasında oy kullanmaları, limited şirketlerde oydan yoksunluk sebepleri içerisinde düzenlenmemiştir.

Limited şirket tarafından alım hakkının kullanılması, mirasçıların ortaklık sıfatını geçmişe etkili bir şekilde (en baştan itibaren) ortadan kaldırır. Bu sebeple mirasçılara ortak sıfatıyla yapılmış kâr payı vb. ödemeler varsa bunların şirkete iade edilmesi gerekir. Alım hakkının kullanılması mirasçılar tarafından kullanılan yönetsel hakları da olumsuz yönde etkiler. Alım hakkının geçmişe etkili bir şekilde sonuç doğurması özellikle mirasçıların da katıldığı ve oy kullandıkları genel kurul toplantılarında alınan kararların geçerliliğini tartışmalı hale getirir. Bu sebeple kanun koyucu tarafından söz konusu hususta istisnai bir düzenleme yer verilmiştir. TTK m. 596/3'e göre onaylamanın reddi kararı, red kararının verilmesine kadarki sürede alınan genel kurul kararlarının geçerliliğini olumsuz yönde etkilemeyecektir. Ancak

¹²² Şener, Ortaklıklar (n 3) 705; Şener, Limited (n 3) 344

onaylamanın reddi kararıyla şirkete ortak olarak katılmaları arzu edilmeyen kişilerin bu süreçte oy kullanmaları şirket açısından bazı olumsuzluklara sebep olabilir. Bu sebeple limited şirketin mirasçılarının genel kurul toplantılarında oy kullanmalarından dolayı ortaya çıkabilecek söz konusu sorunları engellemek için en kısa sürede alım hakkını kullanarak mirasçıları onaylamayı reddetmesi gerekir.

Ortağın ölümü halinde alım hakkının kullanılması sadece şirket açısından söz konusu olur. Mirasçıların mirasın reddi dışında ortağın ölümüyle birlikte kendiliğinden sahip oldukları payları şirkete satma hakları bulunmamaktadır. Bir başka ifadeyle mirasçıların murisin ortaklık payı yerine, şirketten payın gerçek değerinin kendilerine ödenmesini talep etme hakları bulunmamaktadır. Ancak mirasçıların payın devrine ilişkin hükümler çerçevesinde diğer ortaklar gibi paylarını devredebilmeleri mümkündür.

Mirasçılar tarafından mirasın reddedilmesi halinde red hakkını kullanan mirasçının payı kendiliğinden diğer mirasçılara geçer. Tüm mirasçıların mirası reddetmeleri halinde ise içerisinde ortaklık payının da yer aldığı terekenin iflas hükümleri çerçevesinde tasfiye edilmesi gerekir. Mirası reddetme hakkından açıkça veya örtülü bir şekilde feragat eden mirasçıların, miras hakkını reddedebilmeleri mümkün değildir. Bu kapsamda ortağın ölümünden sonra yapılan genel kurul toplantılarına katılan, oy kullanan, şirketle ortak sıfatıyla işlem yapan mirasçıların örtülü bir şekilde mirası reddetme hakkından feragat ettiklerinin kabul edilmesi gerekir.

KAYNAKÇA

Akın MY, Anonim Ortaklıkta Bağlı Nama Yazılı Hisseler (Vedat 2014).

Antalya G, Miras Hukuku, C. III (5. Baskı, Seçkin 2021).

Arslanlı H ve Domaniç H, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C. III (Temel 1989).

Ayhan R, Çağlar H ve Özdamar M, Şirketler Hukuku Genel Esaslar (4. Baskı, Yetkin 2022).

Bahtiyar M, Ortaklıklar Hukuku (13. Baskı, Beta 2019).

Biçer L ve Hamamcıoğlu E, 'Limited Şirket Genel Kurulunda Yetersayılar' (2017) 16 (2) İKÜHFD 343-381.

Bilgili F ve Cengil F, Limited Şirket Genel Kurulunda Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu (2017) (1) GÜHFD 69-121.

— — ve Demirkapı E, Şirketler Hukuku (9. Baskı, Dora 2013).

Bozgeyik H, 'Bağlı Nama Yazılı Payların Miras Yoluyla İntikalinde Satın Alma Hakkının Kullanılmasına İlişkin Bazı Sorunlar' (2009) 25(2) Batider 211-226.

Bozkurt T, 'Limited Şirkette Esas Sermaye Payının Devri, Devir Sınırlamaları ve Özellikle Yasal İntikallerde Ortaya Çıkabilecek Bazı Sorunlar' in Emek Toraman Çolgar ve Abdurrahman Kayıklık (eds), Ticaret Hukukunda Genç Yaklaşımlar (Konferans Serisi No. 10) (On İki Levha 2021) 363-422 (Anılış: Sorunlar).

— — 'Yargıtay Kararları Ekseninde Anonim Şirketlerde Bağlı Nama Yazılı Paylarla İlgili Bazı Sorunlar ve Çözüm Önerileri', in Yasin Barış Özceli, İbrahim Bektaş (eds), Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu (BTHAE 2021) 119-216 (Anılış: Öneriler).

— —, Anonim Şirketlerde Pay Devrinin Sınırlandırılması (Bağlam)-Die Vinkulierung (On İki Levha 2016) (Anılış: Bağlam).

Can O, 'Bilgi Alma ve İnceleme Talebi Müdürler Tarafından Reddedilen Limited Şirket Ortağının Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorusu Üzerine Düşünceler' (2015) 2, ABD 45-66.

Cenkci E, 'Borsaya Kote Edilmemiş Nama Yazılı Payların Devrinde Kaçış Klozuna Başvuru Hakkının Kötüye Kullanılması' (2021) 79 (2) İHM 379-408.

Çamoğlu E, 'Limited Ortaklıktan Çıkarılmak İstenen Ortak Genel Kurul Kararında Oy Kullanabilir mi?', in Mehmet Özdamar, Hayrettin Çağlar, Kürşat Göktürk, Mehmet Çelebi Can, Esra Kaşak, Fevzi Fırat Gözüyeşil, Bilge Aytuğar (eds) Prof. Dr. Rıza Ayhan'a Armağan (Yetkin 2022), 175-185.

Daloğlu TÖ, Limited Şirketlerde Çıkma ve Çıkarılma (On İki Levha 2020).

Demirkapı E, 'Limited Ortaklıkta Payın Devri' (Doktora Tezi, DEÜ SBE 2008).

Dural HA, 'Limited Şirket Esas Sermaye Payının Miras, Eşler Arası Mal Rejimi ve İcra Yoluyla Edinilmesine İlişkin TTK m. 596 Düzenlemesi Üzerine Düşünceler ve Eleştiriler' (2018) 6 (1) KHÜHFD 111-124.

Eren F, Borçlar Hukuku Genel Hükümler (21. Baskı, Yetkin 2017).

— — ve Yücer Aktürk İ, Türk Miras Hukuku (Yetkin 2019).

Eriş G, Ticari İşletme ve Şirketler (3. Baskı, Seçkin 2017).

Furrer A, Muller-Chen M ve Çetiner B, Borçlar Hukuku Genel Hükümler (On İki Levha 2021).

Gökberk İ.N.G, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Bakımından Eşit İşlem İlkesi (On İki Levha 2020).

Günday HM, Alım hakkı, (Adalet 2021).

Hirsch E, Ticaret Hukuku Dersleri (3. Bası, Hak 1948).

İnan AN, Ertaş Ş ve Albaş H, Miras Hukuk (12. Baskı, Seçkin 2024).

Karakaya U, 'Limited Şirket Pay Devrinin Onaylandığı Genel Kurulda Devreden Ortağın Kullandığı Oyaların Geçerliliği' (2023) 8(3) Regesta, 363-400.

Kendigelen A ve Kırcı İ, Şirketler Hukuku, C. III (On İki Levha 2022).

— —, Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler (3. Baskı, On İki Levha 2016).

Kılıçoğlu A, Borçlar Hukuku Genel Hükümler (26. Baskı, Turhan 2022) (Anılış: Borçlar).

— —, Eşya Hukuku (Turhan 2021) (Anılış: Eşya).

Kırcı İ ve Gürel M, 'Limited Şirket Ortağının Kendisini Çıkarmaya Yönelik Genel Kurul Kararının Alınmasında Oy Hakkına Sahip Olup Olmadığı Sorunu', in Murat Gürel, Ufuk Tekin ve İbrahim Bektaş (eds), Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 60. Yıl Armağanı (BTHAE 2015) 197-224.

Kırkbeşoğlu N, Kanundan ve Sözleşmeden Doğan Önalım hakkı (On İki Levha 2020).

Oğuzman M.K, Seliçi Ö ve Oktay Özdemir S, Eşya Hukuku, (25. Baskı, Filiz 2023).

Paslı A, 'Yargıtay Kararları Işığında Anonim Şirket Pay (Hisse) Devri', in Abuzer Kendigelen, Müge Evlek, Nurgül Yıldız, Necdet Uzel, İsmail Cem Soykan (eds), Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu (On İki Levha 2018) 71-139.

Poroy R, Tekinalp Ü ve Çamoğlu E, Ortaklıklar Hukuku, C.2 (13. Baskı, Vedat 2017).

Pulaşlı H, 'Limited Şirketler Hukukundaki Güncel Gelişmeler ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısındaki Bazı Sorunlar' (2009) 15(2) Batider, 37-54.

— —, Şirketler Hukuku Genel Esaslar (3. Baskı, Adalet 2015).

— — H, Şirketler Hukuku Şerhi, C.2 (2. Baskı, Adalet 2015).

Serozan R ve İlkay Engin B, Miras Hukuku (8. Baskı, Seçkin 2022).

Şener OH, Limited Ortaklıklar Hukuku (Seçkin 2017).

— —, Ortaklıklar Hukuku (5. Baskı, Seçkin 2022).

Taşdelen N, Limited Ortaklıklarda Çıkma, Çıkarılma ve Fesih (Yetkin 2012)

Tekinalp Ü, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku (5.Baskı, Vedat 2020).

Teoman Ö, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu (BTHAE 1983).

Tokcan FP, Limited Ortaklıkta Oy Hakkından Yoksunluk (On İki Levha 2018).

Yağmur S, Anonim Şirketlerde Eşit İşlem İlkesi (On İki Levha 2020).

Yavuz C, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler (11. Baskı, Beta 2022).

Yıldız Ş ve Özbay İ, 'Bağlı Nama Yazılı Payların TTK m. 418 f. 4'te Yazılı Sebeplerle Kazanılmasında Yönetim Kurulu Üyeleri ile Pay Sahiplerine Tanınan Gerçek Değerden Satın Alma Hakkı' Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu (BTHAE 2007) 7-40.

Yıldız Ş, Limited Şirketler Hukuku (Arıkan 2007).

Yılmaz G, Pay Sahipleri Sözleşmesinden Doğan Birlikte Satma Hakkı ve Birlikte Satışa Zorlama Hakkı (On İki Levha 2018).

Yılmaz M ve Sulu M, 'Limited Şirketlerde Payın Haczi', in Abuzer Kendigelen (ed), Prof. Dr. Türkân Rado'nun Anısına Armağan (On İki Levha 2020) 799-831.

Yüksel SH, 'Borsaya Kote Edilmemiş Bağlı Nama Yazılı Payların Devrinde Şirketin Alım Önerisinde Bulunarak Onay İstemini Reddetme Hakkı (Kaçış Klozu)' (2013) 2 GÜHFD 159-217.

